STATENS NATURVÅRDSVERK
Naturresursavdelningen 1976

SNV PM 686

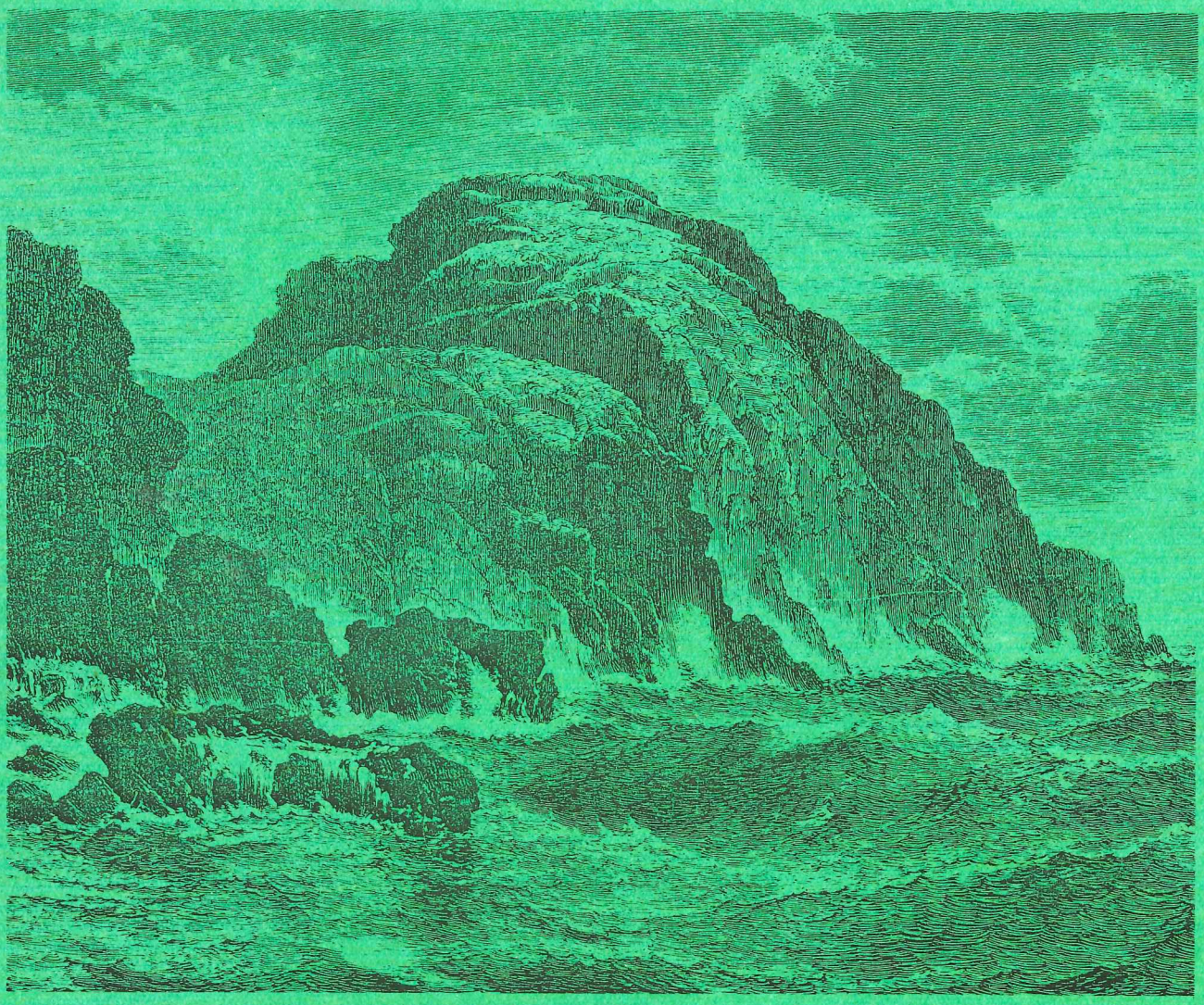

KULLABERG

NATURTYPER, MARKHISTORIA OCH BEFINTLIG DOKUMENTATION

YNGVE PERSSON

LÄNSSTYRELSEN I MALMÖHUS LÄN

Peter Regnell
fr. F. Gerhard
22/6 -76.

K U L L A B E R G

Naturtyper, markhistoria och befintlig dokumentation.

Ett underlag för fortsatta inventeringar och skötselplanering inom reservaten.

Yngve Persson

Länsstyrelsen i Malmöhus län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

		Sid
I	Inledning	1
II	Undersökningsområdet	3
	1 Lokalbeskrivning	3
	2 Geologi och topografi	3
	3 Klimat	5
III	Översiktlig beskrivning av naturtyper och markanvändning inom Kullabergsreservaten	8
	1 Skogsmark	8
	1.1 Lövskog	
	1.1.1 Al-, alm-, askskog	
	1.1.2 Björkskog	
	1.1.3 Bokskog	
	1.1.4 Ekskog	
	1.1.5 Ek- bok- dominerad klipp- och rasbrant	
	1.2 Barrskog	9
	1.2.1 Granskog	
	1.2.2 Lärkplanteringar	
	1.2.3 Tallskog	
	2 Skoglös mark	10
	2.1 Enbuskmark	
	2.2 Öppen och buskbevuxen gräsmark	
	2.3 Vegetationsfattig mark	
	2.4 Åker	
	2.5 Golfbanan	
IV	Geologiska och naturgeografiska värden inom Kullabergsreservaten	13
V	Botaniska värden inom Kullabergsreservaten	16
VI	Zoologiska värden inom Kullabergsreservaten	18
VII	Kulturminnesvärden inom Kullabergsreservaten	20
VIII	Rörligt friluftsliv	21
IX	Historik	23
	1 Allmän historik	23
	2 Kortfattad redogörelse för vegetationstyperna under senglacial tid	24

Sid

3 Översiktlig beskrivning av landskapets utveckling på Kullaberg under perioden 1700-1974 med särskild inriktning på skogsutvecklingen 27

3.1 Västra Kullaberg 27

3.2 Östra Kullaberg 28

X Forskning inom Kullabergsområdet 1957-1970 30

XI Kronologisk sammanställning av uppgifter från litteratur och arkivalier rörande Kullaberg 44

1 Naturvetenskaplig litteratur 44

1.1 Botanik 44

1.1.1 Floristik 44

1.1.2 Vegetation 49

1.2 Zoologi 52

1.2.1 Vertebrater 52

1.2.2 Evertebrater 53

1.3 Geologi, naturgeografi 57

2 Kulturvetenskaplig litteratur 65

3 Litteratur rörande rekreation och rörligt friluftsliv . 75

4 Litteratur rörande landskapet och dess utformning 77

XII Personkontakter 79

XIII Områden och problemkomplex som kräver fördjupade inventeringar 83

1 Särskilt intressanta naturtyper 83

2 Geografiskt avgränsade områden 84

2.1 V Kullaberg 84

2.2 Ö Kullaberg 86

2.3 Strandhagen vid Arild 87

XIV Förslag till riktlinjer för skötseln av Kullabergsreservaten 88

XV Kartförteckning 96

XVI Fotobilaga 97

I INLEDNING

Föreliggande arbete har utförts på uppdrag av länsstyrelsen i Malmöhus län. Samarbete har skett med länsstyrelsens naturvårdsenhet och skogsvårdsstyrelsen i Malmöhus län. Den slutliga rapporten har bearbetats vid länsstyrelsens naturvårdsenhet. Medel för undersökningens genomförande har erhållits från Statens Naturvårdsverk. Undersökningen är ett led i utarbetandet av skötselplaner för Kullabergsreservaten.

De båda reservaten ger möjligheter att bevara en gammal kulturbygd med stora naturvetenskapliga värden. Ur såväl botanisk, zoologisk, geografisk som geologisk synvinkel är området unikt. Genom sin omväxlande natur är det av utomordentligt stor betydelse för rekreation och turism. Detta avspeglas inte minst i den höga besöksfrekvensen som dessutom tenderar att öka år från år.

Kullaberg har i samband med den fysiska riksplaneringen betecknats som ett naturvårdsobjekt av riksintresse. Området ingår dessutom som ett av 11 områden i Sverige, vilka den "Nordiska arbetsgruppen för skydd av naturtyper och biotoper" betraktar som oersättliga dokument i nordisk natur. Detta understryker också behovet av en väl genomarbetad skötselplan för naturreservaten.

Undersökningens mål kan sammanfattas i nedanstående punkter:

1 Genomgång och kontroll av tidigare utförd markanvändningskartering

2 Sammanställning av uppgifter från litteratur och arkivalier rörande Kullaberg

3 Vilka områden och problemställningar, som kräver fördjupade inventeringar och undersökningar för att en riktig skötsel skall komma till stånd

4 Efter samråd med förvaltare och länsstyrelse diskutera målsättningen för skötseln inom olika delar av Kullaberg.

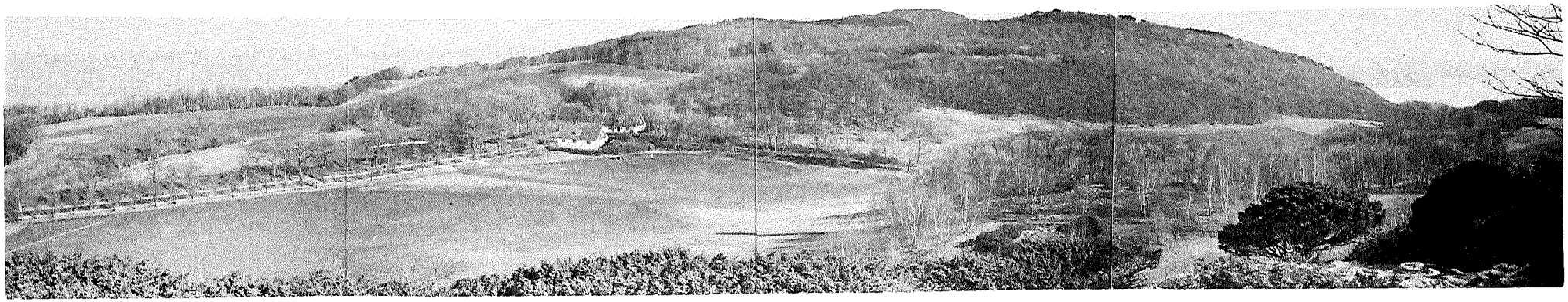

VÄSTRA KULLABERG från backarna söder om Kullagården mot öster.I förgrunden golfbanan och bakom denna lövskogsområdet mellan Josefinelust och Ransvik. 1975-03-13 L.P.

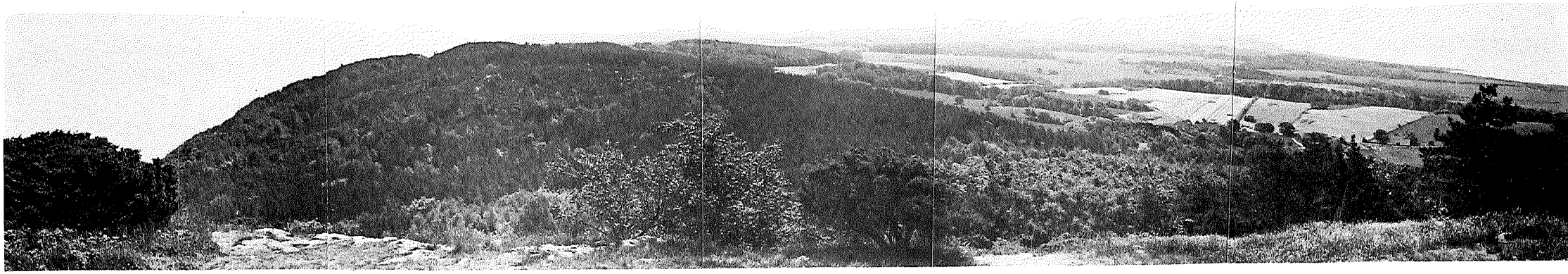

ÖSTRA KULLABERG från Håkull mot öster.Sadeln med enbuskmarker och barrskogar. Bortom och nedaför till höger de öppna markerna på Björkerödsplatån som avslutas i bokskogarna vid Himmelstorp. 1975-06-11 L.P.

II UNDERSÖKNINGSOMRÅDET

1 Lokalbeskrivning

Kullaberg är en långsmal, relativt hög urbergsrygg, som bildar spetsen av en halvö mellan Skälderviken och Öresund i nordvästra Skåne.

Undersökningsområdet omfattar tre olika naturreservat:

1 Naturreservatet Västra Kullaberg, som omfattar området mellan halvöns västligaste udde och Djupadalsdalen samt Mölle samhälle, avsatt 1971-06-30

2 Naturreservatet Östra Kullaberg, som omfattar området öster om det ovan nämnda och som i söder delvis begränsas av väg 22 och i öster av Arilds samhälle, avsatt 1965-08-03

3 Naturreservatet Strandhagen vid Arild, som omfattar strandremsan norr om Arilds samhälle, avsatt 1958-06-14 och utvidgat 1973-01-20

Det område som omfattas av dessa tre naturreservat har en längd av ca 9 km och en största bredd av ca 1,5 km. Området ingår, sedan kommunsammanslagningen kom till stånd, i Höganäs kommun, Malmöhus län. Beträffande de i texten använda ortsnamnen och lokalbeteckningarna hänvisas till karta 1.

2 Geologi och topografi

Från berggrundsgeologisk synpunkt utgör Kullaberg ett större område (15 km långt, 2 km brett) än vad som omfattas av

naturreservaten. Berggrunden domineras av ofta röda eller rödaktiga gnejser samt amfiboliter vilka genomsättes av gångar med diabas, kullait och diabasporfyrit. De dominerande mineralen är kvarts, fältspat, glimmer och hornblände.

Kullaberg är en horst som i både norr och söder begränsas av förkastningar med en huvudsaklig orientering i VNV-OSO-lig riktning. Tillkomsttiden är delvis ännu inte utredd, men troligen uppkom bergsträckningen i samband med den s k variskiska bergkedjebildningen under slutet av paleozoikum (jordens forntid). Även mindre förkastningar präglar med sina mer eller mindre brant stupande förkastningsplan landskapets topografiska utseende.

De högsta partierna finns på Östra Kullaberg (N Ljungsås: 174 m ö h, Håkull:187,5 m ö h) mellan Djupadal och Himmelstorp. Detta parti överskrider i allmänhet 100 m ö h.

Förutom höjderna präglas landskapet av ett längsgående och det tvärgående dalsystem. Bland de längsgående dalarna kan nämnas sänkan som bildar Mölle mosse. Tvärsgående dalar är än mer markanta och dominerar på sina ställen helt Kullabergs topografi, t ex Djupadal. (Jfr karta 2).

Kustlinjen är oregelbunden med mycket klippor särskilt på norra stranden. Vittringen har gynnats starkt av den kraftiga förklyftningen av berggrunden samt den skiffrighet och bergartsvariation som råder. Klipporna har stor formrikedom långt uppåt bergssidorna där inte enbart vinden utan även vattnet (högsta strandlinjen efter sista nedisningen 50 m ö h) utskulpterat grottor, strandklyftor, klipptunnlar, klippöar och skär.

Grottbildningarna kan indelas i tre olika typer:

a) gånggrottor (bundna till eruptivgångar, t ex Fredrik VII:s grotta, Jungfrukamrarna), b) skiffrighetsgrottor (t ex Fiskargrottan, Söftinggrottan), c) förklyftningsgrottor (t ex Visitgrottan, Oscar II:s grotta)

Merparten av grottorna, som ligger på en höjd av mellan 5 och 10 m ö h, har utvecklats under den s k Litorinatiden (Jfr Östersjöns utvecklingshistoria).

Längs stränderna förekommer på många ställen klapperstensfält.

Omfattande talusbildningar ingår även i strandprofilen.

3 Klimat

Årsmedelnederbörden uppgår på Kullaberg till ca 575 mm enligt beräkningar gjorda på observationer under åren 1901-1930. Ingen förändring tycks ha skett under de följande 40 åren (1931-1970). Årsmedelnederbörden är nämligen även för denna period 575 mm, vilket tyder på en stabilitet i nederbördsmängden för området.

Vid jämförelse mellan vegetationsperioden (1 april-20 nov) och övriga delen av året (21 nov-31 mars) överväger nederbördsmängden under vegetationsperioden, ca 56 mm nederbörd/månad mot ca 39 mm/månad under övriga delen av året (1901-1930). Motsvarande siffror för observationsperioden 1931-1974 är 52 mm/månad respektive 38 mm/månad. Differensen mellan nederbördsmängderna under vegetationsperioden och övriga delen av året kvarstår således. En obetydlig minsk-

ning av nederbördsmängden under perioden 1931-1974 i förhållande till 1901-1930 kan noteras, men torde inte ha någon större betydelse ur klimatologisk synpunkt.

Under de senaste 4 åren (undantaget 1974) har förhållandevis låga nederbördsmängder uppmätts (559, 416, 447 resp 599 mm/år). Dessa sänker det totala genomsnittet av årsmedelnederbörden för observationsperioden 1931-1974 gentemot observationsperioden 1931-1970 med ca 7 mm. Med all sannolikhet är detta en tillfällig nedgång och bör således ej påverka bedömningen av eventuella fluktuationer i nederbördsmängden under längre observationsperioder.

Månaderna juli och augusti intar en särställning som de nederbördsrikaste (ca 70 mm vardera, undantaget augusti under observationsperioden 1901-1930 med 90 mm). Februari och mars utgör motpoler med vardera ca 30 mm. Vegetationsperiodens senare del (1 juli-20 nov) är något mer gynnad vad nederbördsmängden beträffar än dess början (1 april-30 juni) (fig 2). Nederbörden faller till större delen i små portioner om mindre än 10 mm/dag, vilket ur vegetationssynpunkt måste anses mycket fördelaktigt (fig 3).

Årsmedeltemperaturen (fig 1) varierar någon grad under observationsperioden 1931-1974. Den genomsnittliga årsmedeltemperaturen är +7,8 °C, vilket är något högre än den medeltemperatur som var rådande under observationsperioden 1901-1930 (+ 7,0 °C).

Omkring den 1 april överstiger dygnsmedeltemperaturen + 3 °C (minimigräns för vegetationsperioden). Först efter ca 230 dygn (20 nov) sjunker åter temperaturen under 3-gradersstrecket och vegetationsperioden är därmed slut. Antalet frostfria dygn är ca 280. Årstidernas början och varaktig-

Fig 1

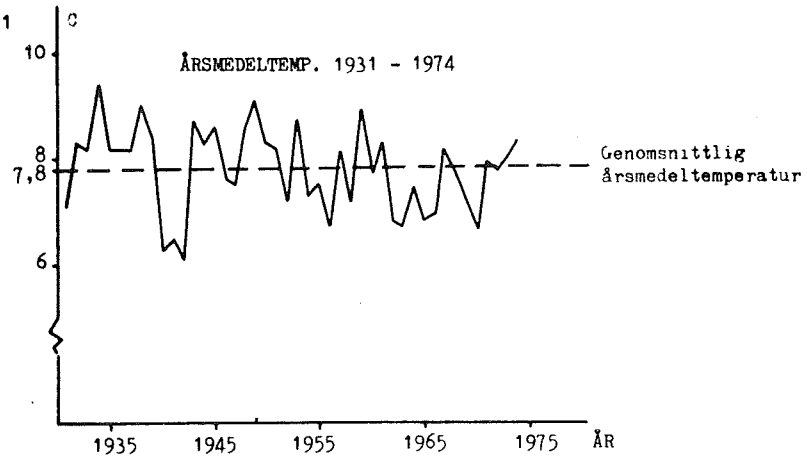

Fig 2

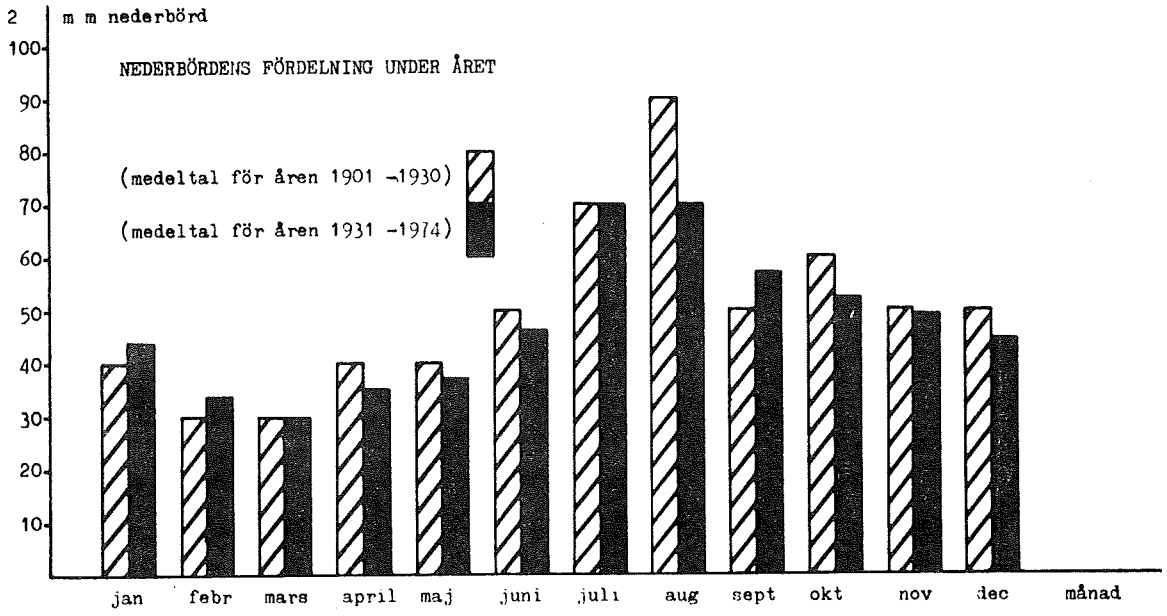

Fig 3

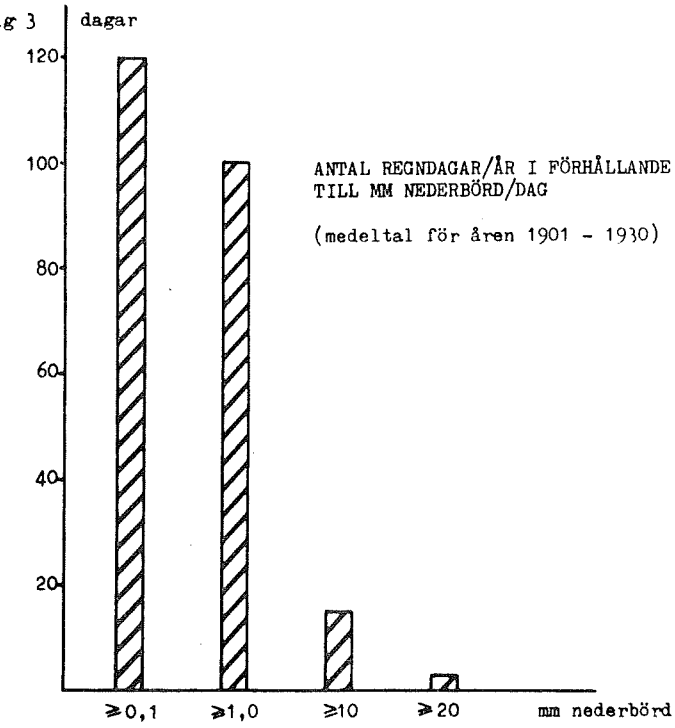

het kan ungefärligen anges enligt följande:

Vår	omkring	20 februari	
Sommar	"	10 maj	(> 10 °C)
Höst	"	1 oktober	
Vinter	"	1 januari	(< 0 °C)

Humiditeten enligt Tamm är ca 117 medan Martonnes humiditetstal anges till ca 32. Båda värdena anses betecknande för s k svagt humida områden. Denna humiditetstyp omfattar större delen av södra Sverige och torde därför ej vara unik. Dock må nämnas att övriga delar av norra Skåne har betydligt högre humiditetstal (måttligt humida områden).

Litteratur: Atlas över Sverige 1953
SMHI, Stockholm

III ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV NATURTYPER OCH MARKANVÄNDNING INOM KULLABERGSRESERVATEN +)
(Karta 8)

1 Skogsmark

1.1 Lövskog

1.1.1 Al-, alm-, askskog förekommer i mindre bestånd främst på Östra Kullaberg. Strax söder om Kullagården på Västra Kullabergsreservatet finns emellertid också ett bestånd. Skogspartier med en blandning av al och ask är den vanligast förekommande kombinationen på ganska fuktigt markunderlag. På torrare och högre belägna partier ingår almen som blandkomponent tillsammans med asken. Denna blandskogstyp är dock ej så vanlig, men finns exempelvis i skogsområdet strax söder om Haga.

1.1.2 Björkskog förekommer liksom bokskog (se nedan) på både Västra och Östra Kullaberg, men på mindre arealer. Björkbestånden är oftast ett resultat av att betesmarker lämnats utan hävd och därigenom snabbt slyat igen. I björkskogarna förekommer därför mycket varierande fältskikt på såväl torrt som fuktigt markunderlag.

1.1.3 Bokskog förekommer på såväl Västra som Östra Kullaberg på spridda lokaler med en största sammanhängande yta strax söder om Himmelstorp samt strax väster om Hjorthagen. Bokskogar av både hed- och ängstyp är representerade. Högre och torrare partier domineras av hedbokskogar, medan ängsbokskogarna finns på fuktigare och mera skyddade nivåer. Åldern på skogsbestånden varierar från helt nyplanterade hyggen till i det närmaste avverkningsmogen bokskog.

+) För sammanställning av naturtyps- och markanvändningskartan har följande källor anlitats:

a. Flygfoto i färg av IR-typ (hela området)
b. Skogskarta upprättad av Krapperups gods (Östra Kullaberg)
c. Kompletterande fältinventeringar över hela området.

1.1.4 Ekskog förekommer i betydande omfattning på Västra Kullaberg. Mindre partier finns även på Östra Kullaberg. Såväl sommarek (Quercus robur) som vinterek (Q. petraea) är här representerade. På för vind och saltstänk utsatta platser dominerar vinterek (Q. petraea) och bildar ett ekkratt som bekläder de i övrigt vegetationsfattiga klipporna närmast strandzonen. Det största sammanhängande partiet av denna vegetationstyp uppträder på branterna mellan Mölle och Ransvik. Även längs övriga delar av kusten finns spridda bestånd av vinterek (Q. petraea).

Övrig ekskog, som växer på klimatiskt sett mera gynnsamma lokaler, utgörs av sommarek, (Q. robur). Förutom de på de inre delarna av området belägna ekbestånden (Q. robur) finns på nordsidan, norr om golfbanan, ett ganska sammanhängande bälte dominerat av sommarek (Q. robur) med inblandning av vinterek. (Q. petraea) inom de mera exponerade partierna. Liksom bokskogen varierar ekskogen åldersmässigt från nyplanterad till i det närmaste avverkningsmogen skog.

1.1.5 Ek-bokdominerad klipp- och rasbrant förekommer på nordsidan av Östra Kullaberg. Förutom ek och bok finns bl a björk, rönn, ask, alm, lind, oxel på denna svårforcerade brant. Klimatiskt sett skiljer sig denna nordbrant på Östra Kullaberg från syd- och nordbranten på Västra Kullaberg bl a genom ett från vindar och saltstänk mera skyddat läge. Den rikliga förekomsten av bok vittnar bl a om detta. Boken är till skillnad från eken ganska känslig för vind och saltstänk. Båda arterna av ek är representerade med vinterek (Q. petraea) på de mest utsatta platserna.

1.2 Barrskog

1.2.1 Granskog finns som rena bestånd enbart på Östra Kullaberg. Som framgår av kartan finns en markant koncentration till

nordvästra delen av Östra Kullaberg. Åldern på dessa granplanteringar varierar från ca 10 år till avverkningsmogen ålder. Inom granskogsbegreppet ryms förutom den vanliga svenska granen (Picea abies) även en del utländska barrträd såsom douglasgran (Pseudotsuda taxifolia). Införda barrträd förekommer i ett fåtal mindre planteringar.

1.2.2 Lärk förekommer i mindre bestånd uteslutande på Östra Kullaberg som relativt unga planteringar (ca 20 år). I vissa fall är lärk planterad som skärm för bok.

1.2.3 Tallskog förekommer på såväl Västra som Östra Kullaberg i ganska stora, sammanhängande partier. Planteringarna härrör sig åldersmässigt i allmänhet från början av 1900-talet. Till större delen dominerar svarttall (Pinus nigra). Liksom den övriga barrskogen på Kullaberg är den till större delen planterad på f d betesmarker. Detta vittnar kvarstående mer eller mindre levande enbuskar om. Hallon och björnbär utgör en väsentlig del av fältskiktet som dock flerstädes domineras av gräs. Till skillnad från granplanteringarna är fältskiktet betydligt bättre utvecklat i tallplanteringarna.

2 Skoglös mark

2.1 Enbuskmark förekommer ganska allmänt på både Västra och Östra Kullaberg. Som regel har enbuskagen utvecklats på två olika typer av lokaler men med likartade beståndsvillkor: a) "strandklippstypen" och b) "höjdtypen".

a) "strandklippstypen" förekommer mest på Västra Kullaberg där den på till synes mycket magert underlag bildar täta snår. Dessa har på kartan markerats som sammanhängande områden, vilket är en generalisering av verkligheten. Bestånden utgörs av i det närmaste klonliknande forma-

tioner, i vilka stora luckor kan förekomma till följd av markförhållandena vilka omöjliggör eller försvårar enens kolonisation.

b) "höjdtypen" förekommer oftast på högt belägna partier (t ex Håkull) där dels markunderlaget, dels vindpåverkan medför ogynnsamma förhållanden för skogbildning. Även enbuskagen vid golfbanan och Hjorthagen samt liknande lokaler kan räknas hit. Utseendemässigt skiljer denna typ sig ej speciellt från den ovanstående, utom att den är något mera sammanhängande i sin utbredning ($\geq$80 % krontäckning)

För båda typerna gäller att en viss inblandning av andra buskslag (ex slån, björnbär, nypon och lågvuxna tallar) kan förekomma. Oftast är fältskiktet nycket sparsamt under de täta buskagen. Ibland förekommer dock en hedartad vegetation fläckvis med ett rikt inslag av ljung och kråkris (Empetrum nigrum).

2.2 Öppen och buskbevuxen gräsmark förekommer huvudsakligen vid Björkeröd och Haga på Östra samt vid Hjorthagen, Kullagården och strax väster om golfbanan på Västra Kullaberg. Områdena bestå som regel av mer (öppen) eller mindre (buskbevuxen) väl hävdad betesmark. Fältskiktet består vanligtvis av välutvecklade graminidsamhällen.

2.3 Vegetationsfattig mark utgöres av strandklippor, vilka i huvudsak saknar egentligt vegetationstäcke. Detta utmed stranden mycket begränsat förekommande område har inte särskilt markerats på markanvändningskartan.

2.4 Åker förekommer på södra delen av Östra Kullaberg.

2.5 Golfbanan omfattar området kring Kullagården som tidigare varit åker. Ett arrendeavtal finns mellan golfklubben och AB Kullabergs Natur som bl a innebär skyldighet för golfklubben att sköta golfbanan inom det arrenderade området genom att slå gräs etc. För övrigt får inga andra åtgärder vidtagas av golfklubben utan medgivande från naturreservatet Västra Kullabergs förvaltare.

IV GEOLOGISKA OCH NATURGEOGRAFISKA VÄRDEN INOM KULLABERGS-RESERVATEN

Kullahalvön hör till den del av Sverige som tidigast blev isfritt efter senaste nedisningen. Landisens oscillationer före och under avsmältningsskedet är här registrerade genom väldokumenterade moränlagerföljder. Detsamma gäller s k senglaciala strandlinjer med klapperfält och raukar. Isavsmältningen beräknas ha ägt rum för ca 13 000 år sedan. Omedelbart därefter började sediment avsättas i bergets bassänger och successivt invandrade en arktisk-subarktisk vegetation. Denna vegetation - och därmed de mark- och klimatförhållanden den indikerar - förekommer som fossil i dessa sjösediment. Genom tidig avsmältning av landisen och genom ringa lerhalt i bergets jordlager har dessa s k senglaciala sediment ovanligt hög organisk halt dvs rester av sjöarnas och omgivningens vegetation. Avlagringarna lämpar sig därför ovanligt väl för olika kvartärbiologiska analyser.

Den senglaciala vegetations-, mark- och klimatutvecklingen före skogens definitiva invandring för ca 10 000 år sedan kan således ovanligt väl dokumenteras inom Kullaberg. Området torde vara ett svenskt och internationellt betydelsefullt typområde för senglacial stratigrafi.

Vid undersökningar presenterade 1971 (av Berglund i Geologiska föreningens förhandlingar) framstår två myrlagerföljder som särskilt värdefulla, dels i Håkulls mosse, dels i Björkeröds mosse. De senglaciala sjösedimenten når i bägge mossarna ner till 8 m:s djup. I Björkeröds mosse är de lättast tillgängliga eftersom senglacial gyttja uppträder redan på 1,5 m:s djup i mossens mitt. Här skulle även schakt-

ning vara möjlig för att exponera lagerföljden vid framtida undersökningar.

Lokaler av denna betydelse måste göras tillgängliga för framtida forskning med nya metoder och ny målsättning. För närvarande pågår ett nytt forskningsarbete med material från dessa lagerföljder (bl a paleomagnetisk studie). De utgör också viktiga demonstrationsobjekt vid exkursioner. Björkeröds mosse har redan blivit en standardlokal vid geologiska exkursioner, såväl inhemska som internationella. Håkulls mosse och Björkeröds mosse bör mot denna bakgrund bevaras orörda. Den dämning av Björkerödsbassängen som tidigare föreslagits skulle försvåra eller omintetgöra lokalens användning som forsknings- och studieobjekt. En eventuell dämning kan t ex medföra uppflytning av det torvlager som överlagrar gyttjan varvid lagerföljderna störs.

Förutom nämnda torvförekomster (Håkulls och Björkeröds mosse), som ur forskningssynpunkt är de mest betydelsefulla lokalerna, hänvisas till kartan över geologiskt betydelsefulla objekt, (karta 9), där torvförekomsterna inom reservaten är markerade.

Det finns även andra geologiskt mycket viktiga lokaler. Området strax norr om Åkersberget på V Kullaberg är ett äldre strandplan med klapper och raukar. Önskvärt vore att träd- och buskskiktet avlägsnades så att området på det viset i än högre grad kunde utnyttjas på ett mera illustrativt och pedagogiskt riktigt sätt.

Djupadal erbjuder ett par platser med vackra talusbildningar, som är lättåtkomliga för turister och därför av speciellt intresse.

I norra kanten av Mölle samhälle vid en parkeringsplats i

direkt anslutning till naturreservatet Ö Kullaberg finns en blottlagd, vittrad diabasgång. Lokalen är unik för forsknings- och undervisningsändamål.

Geomorfologiska och tektoniska studier av Kullaberg har pågått under en längre tid, och flera omfattande utredningar som bidragit till att kasta ljus över bl a Kullabergs topografiska utformning har gjorts. Sålunda har klarlagts hur de olika geologiska egenskaperna hos underlaget bestämmer hur de nedbrytande krafterna påverkar detaljmorfologin. Det är helt naturligt att Kullaberg, som under modern tid varit föremål för mycket ingående och betydelsefulla geologiska och naturgeografiska undersökningar, utgör ett av Skandinaviens mera betydelsefulla forsknings- och undervisningsobjekt inom geovetenskapen.

V BOTANISKA VÄRDEN INOM KULLABERGSRESERVATEN

Området blev redan mycket tidigt floristiskt väl undersökt. År 1851 publicerade Nils Gyllenstjerna i Botaniska notiser en "Förteckning på de Phanerogama växter, Ormbunkar och Mossor, hvilka blifvit iakttagne på och omkring Kullaberg i nordvestra Skåne". Denna undersökning kom att omfatta 815 vilda och 91 odlade eller förvildade fanerogamer samt 20 ormbunkar.

Först 83 år senare kom nästa sammanfattande översikt av Kullabergs fanerogamer. (Theodor Blomqvist 1934). Därefter har med jämna mellanrum följt kompletterande förteckningar över arter som dittills ej blivit upptagna i artförteckningen över Kullaberg.

Totala antalet arter som uppgivits för Kullaberg uppgår till något över tusen. Detta bör naturligtvis inte tolkas som om områdets nuvarande totala artantal, eftersom några av de angivna arterna ej återfunnits på Kullaberg under senare tid. Kvar står emellertid det faktum, att Kullaberg med sin mångfald arter (ca 70 % av den svenska floran om man bortser från fjällfloran) intar en särställning bland botaniskt intressanta områden.

Det milda klimatet är en av förutsättningarna för att en sådan artrikedom skall uppträda. Underlaget med den starka förvittringen, gångarna av amfibolit, diabas och kullait samt kalkhaltig morän ökar markens näringshalt särskilt på och nedanför sluttningarna och gynnar därmed växtlivet där. Topografin medför många skyddade lägen ur klimatisk synpunkt och bidrar till att även mindre härdiga och motståndskraftiga arter förmår klara sig. I branterna kan växterna inte

heller nås av betande djur. Många variteter och former förekommer på lokaler som enbart ligger några få meter från varandra. Ett stort antal taxonomiska undersökningar har bedrivits och bedrivs fortfarande inom området. Bland de mest uppmärksammade är den omfattande undersökning som ägnats åt det rika antal björnbärsarter som är företrädda på Kullaberg.

Kullabergsreservaten är unika lokaler för studier av olika arters genetiska och morfologiska utvecklingsgång, beroende på dels det stora antalet arter som området hyser, dels det stora antalet ekotyper som här har utvecklats under varierande miljöförhållanden.

VI ZOOLOGISKA VÄRDEN INOM KULLABERGSRESERVATEN

Redan Linné fick under sitt besök på Kullaberg bl a se fiskarter "som man eljest i hela sin livstid icke får se". Såväl strand- som landzon har på Kullaberg sedan dess varit och är fortfarande föremål för omfattande undersökningar beträffande faunan.

Det lägre djurlivet (evertebraterna) på Kullaberg skiljer sig inte nämnvärt från det som finns i övriga skånska urbergs- och strandmarker. Det gynnsamma klimatiska läget och den växlande topografin samverkar till att erbjuda ett stort antal ekologiska nischer. Detta avspeglas i de undersökningar som är gjorda över området (främst entomologiska). Härvid framkommer att ett mycket högt procenttal (70 %) av i Skåne funna arter av stor- och småfjärilar, har hittats på Kullaberg. Dessutom intar området en särställning beträffande antalet funna endemiska arter.

Även det högre djurlivet är rikt representerat och likaledes föremål för vetenskapliga undersökningar ofta av uppföljande karaktär. Till exempel har myxomatosens härjningar och vildkaninernas betydelse för predatorerna undersökts under en följd av år. Ännu intensivare och under en ännu längre period har forskning ägnats åt rådjurspopulationen på Kullaberg.

Kullaberg är sedan gammalt en mycket känd och frekventerad fågellokal. Helt naturligt med tanke på flyttfågelstreckens benägenhet att följa kustprofiler passerar stora fågelskaror under flyttningstider. Talrika är också de häckande fåglarna (ett 70-tal arter), som finner goda häckningsplatser i det omväxlande landskapet. Den häckfågel som tidigare givit Kullaberg en hög status inom ornitologiska kretsar,

pilgrimsfalken, har emellertid liksom på många andra platser i landet försvunnit.

Ekskogen och ekkrattet bör särskilt urskiljas som en viktig biotop för fågel- och klövviltet. Särskilt under ollonår utnyttjas den kraftigt. Gamla och döda träd ger bohål till de hålbyggande fåglarna och bör därför lämnas kvar liksom ikullfallna träd. Dessa bör bevaras även för träborrande insekter, eftersom dessa också ingår i en väl sammansatt och balanserad fauna.

Större ingrepp i de täta enbuskagen kan också medföra problem från zoologisk synpunkt. Viltet åtnjuter i dessa buskage utomordentligt skydd mot de ofrånkomliga störningsmoment, vilka förekommer i ett område med så hög besöksfrekvens.

VII KULTURMINNESVÄRDEN INOM KULLABERGSRESERVATEN

Kullaberg har vid några tillfällen varit föremål för arkeologiska utgrävningar. Härvid har ett stort antal fornlämningar (karta 10) av olika slag hittats. Detta fornlämningsbestånd är i sin helhet av stort värde och bör bevaras särskilt som det är ovanligt varierande jämfört med normalförhållande i den skånska slättbygden. Vissa fornlämningsgrupper eller miljöer har särskild betydelse. Främst bör följande kulturminnesmärken nämnas: Stenåldersboplatser i anslutning till platåer, sluttningar och grottor längs Kullabergs kustlinje (nr 36-39, 59-60); fornlämningsgrupperna i terrängen kring Kockenhus - Björkeröd med "Harahögen" (11), gravfältet Backa högar (23); domarringen vid Himmelstorp (35) och gravfältet i Mysikehagen med ca 20 fornlämningar, bl a 2 domarringar (30) samt höggrupperna norr om Brännelyckan (24-29).

VIII RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Kullaberg lockar turisten både genom sin vackra och egenartade natur och de många olika möjligheter till rekreation, som området kan bjuda.

I en utredning från 1966 över besöksfrekvensen på V Kullaberg kan man utläsa besökarantalet dels för årstiden, dels under veckan och dygnet. Dessutom behandlar undersökningen besöksmål, ändamål och aktivitetstyp vid turistbesöken.

Av undersökningen framgår att besökstoppen som väntat ligger under perioden maj - augusti med semestermånaden juli som toppmånad. Ett studium av besöksfrekvensen dag för dag visar ett regelbundet mönster av toppar under veckoslut och helger. Pingst- och midsommarhelgerna tillsammans med vissa söndagar i juli och augusti visar upp de högsta besökssiffrorna. Den tid på dagen som turisterna mest uppehåller sig i naturreservatet ligger mellan kl 13.00 och 16.00. Helt fritt från besök är Kullaberg inte under någon del av dygnet under själva turistsäsongen. T o m nätterna tas i anspråk för endera aktiviteten. Således redovisas för en natt mellan lördag och söndag fritt från besök endast mellan kl 01.20 och 01.45.

Troligen har inga större förändringar beträffande turisternas aktivitetstyp och tidsrytm skett sedan 1965. Klart är emellertid att totala besökarantalet skjutit i höjden och att en fortsatt ökning är att vänta. Även turisternas utnyttjande av naturen går att utläsa ur undersökningen. Härvid utkristalliserar sig vissa områden som mer attraktiva än andra. I topp ligger fyrområdet, därefter följer i nämnd ordning Solvik, Ransvik, golfbanan, vägen huvudentrén - fyren, Ablahamn, Josefinelust, Kullagården, Djupadal, Kä-

ringmalen. I sammanhanget kan vara värt att notera att den turistinformation som finns beträffande Kullaberg enbart hade nått ett mycket begränsat antal besökare. Störst betydelse för spridningen av kännedomen om Kullaberg visade sig utan jämförelse den muntliga informationen från tidigare besökare samt artiklar i pressen ha. Hela 63 % av de intervjuade turisterna var inte förstagångsbesökare. Kullaberg erbjuder som turistmål en variation i aktiviteter som mycket få platser och området har mycket stor betydelse för rekreations- och friluftslivet i Skåne.

IX HISTORIK

1 Allmän historik

Begreppet Kullen och Kullaberg har många gånger förväxlats. Kullaberg är den adekvata benämningen på det område som i stort omfattas av de tre naturreservat som här behandlas. Kullen omfattar ett betydligt större område. Enligt en gammal positionsbestämmelse utfärdad 1589 för Skåne heter det: "Kulden, som er enn od aff Loughgudherrit paa tre sider aff hafvet omflot, befatter Alrum, Wesby, Bröndby, Welinge, Katterup, Joenstorp og Faurilt saagner. Enden er itt stoert biergh, Kuldeboende kaldit, en mil langt". Kullaberg (Kuldeboende) är med andra ord ganska definitivt avgränsad i sin utbredning, medan Kullen (Kulden) är mera svåravgränsat särskilt i öster. Trots akademiska avhandlingar är den fortfarande inte nöjaktigt fastställd.

Linné fann vid sin ankomst till Kullaberg 1749 området som mycket inbjudande. Han beskriver Kullagården som: "ett enstakat rusthåll, låg nästan en halv kvart öster om fyren, vilken var omgiven i öster, söder och väster med de skallige fjäll-lika Kullbergen, inom vilka en vacker och ren bokskog på alla sidor instängde åker och äng med gården, som låg öppen på norra sidan åt havet och täcktes allenast av bokskogen. Således var här en av de artigaste situationer, som upptänkas kunde, och folkets beskedlighet svarade emot denna behageliga ort".

En likaledes vittberest herre var Jon Carl Linnerhielm. Han var dock inte lika begeistrad i området som Linné, utan skildrade bl a följande från sin resa genom området 1803: "Det" (Kullaberg) "visar sig som en lång följd av kala berg, som höja sina mörka spetsar dels brevid, dels över varandra". "Att omgivas av sådana föremål och framför sig äga nak-

na fjäll, var en ryslig syn, vid de skyar, som hotade med oväder och regn. Likväl syntes någon gång en liten boklund, ävensom nedersta delen av Kullaberg till en del bar bokskog". Av denna reseskildring framgår alltså att boken utgjorde det skogsbildande trädslaget.

Undersökningsområdet som ingick i begreppet Kulla fälad användes i stor utsträckning som betesmark (utmark) för omkringliggande socknar. (En del av de socknar som är uppräknade i samband med definitionen av området Kullen ovan). Enligt de resebeskrivningar som finns att tillgå betades området av flera olika typer av betesdjur t ex får, getter, hästar, nötkreatur, grisar och gäss. Linné noterade att får och getter betade utomhus hela året och troligen gällde detta även hästarna. Nötboskapen togs troligen inte in på hösten förrän stadigvarande snötäcke lade hinder i vägen för ett fortsatt bete. Troligen har Kullaberg spelat en stor roll för betesgången inte minst under senhösten och vintrarna. Detta som följd av att ljung och andra ris utgjorde stommen i vinterarbetet och att dessa växter fanns rikligare vid kusten än längre in i landet.

2 Kortfattad redogörelse för vegetationstyperna under senglacial tid

(ungefärlig tidsangivelse enligt Tauber 1969)

Den äldsta Dryas-perioden (ca 10 700 år f Kr)

Perioden kännetecknas av låg pollenfrekvens med spår av björk, en och havtorn. Videarter och dvärgbjörk dominerar den fattiga högre växtligheten. Dock kan skönjas en övergång från ett helt trädlöst till ett trädfattigt landskap. En sparsam buskvegetation torde ha existerat.

Fältskiktet domineras av ett gräsrikt samhälle med ett stort inslag av malörtsarter (Artemisia - Graminid - samhälle). Klimatet torde vid denna tidpunkt närmast vara av subarktisk karaktär.

Bölling-perioden (ca 10 300 år f Kr)

Pollenfrekvensen är betydligt högre än i föregående period med klar dominans av björkarter. Videarterna visar en vikande tendens liksom en (Juniperus communis).

Vegetationen är av likartad karaktär som under föregående tidsperiod men trädvegetationen intar en mera betydande ställning i landskapet. Mindre skogar av glasbjörk (Betula pubescens) börjar uppträda på gynnsamma platser.

Den äldre Dryas-perioden (ca 10 000 år f Kr)

En klimatförsämring medför en återgång till en trädfattigare tundraliknande vegetation. Fältskiktet domineras av ett Artemisia - Graminid - samhälle.

Alleröd-perioden (mellan 10 000 och 9 000 år f Kr)

En tydlig klimatförbättring äger rum. En hög frekvens av pollen tyder på en välutvecklad vegetation. Björkskogar (Betula pubescens) dominerar på skyddade ställen. I övrigt härskar en hedvegetation bestående av bl a kråkris-(Empetrum-), lummer-(Lycopodium-) och gräs-(graminid-) arter. Den akvatiska floran är rikare än under Dryasperioderna.

Den yngre Dryas-perioden (mellan 9 000 och 8 200 f Kr)

En klimatförsämring inträffar och den arktisk-alpina floran

dominerar på nytt. På skyddade ställen fortlever emellertid en del av björkskogarna. Pollenfrekvensen sjunker dock i undersökningsmaterialet och domineras främst av malört-, (Artemisia-), starr- (Cyperacea-) och gräs- (Graminid-)arter.

Enen (Juniperus communis) ökar märkbart i frekvens i förhållande till föregående tidsperiod liksom dvärgbjörk (Betula nana) och videarter. De i Alleröd—perioden så vanliga kråkris-(Empetrum-)arterna samt den välutvecklade akvatiska floran blir allt sällsyntare. Dvärgbuskhedar och malört-(Artemisia-) - gräs-(Graminid-)samhällena torde ha varit de dominerande vegetationstyperna.

Pre - Boreala perioden (ca 8 000 år f Kr)

En på nytt stegrad pollenfrekvens tyder på ett gynnsammare klimat. Beskogning med björk (Betula pubescens) sker troligen över stora delar av Kullaberg. Kråkris-(Empetrum-)arter dominerar på nytt. Enen (Juniperus communis) når sin största utbredning hittills liksom den akvatiska floran som liknar den i våra dagars oligotorfa sjöar. Bland annat förekommer en hög frekvens av hårslinga (Myriophyllum alternifolium).

Pre-Boreala perioden fram till 1600-talet

Vegetationsutvecklingen är svår att följa på grund av att källmaterialet är knapphändigt för denna tidsperiod. Det normala förfarandet via pollenanalys ur borrkärnor av torv kan inte utnyttjas eftersom de övre torvlagren i myrarna bortförts i samband med torvtäkt.

ning ungefärligen hade samma omfattning som under början av 1700-talet. Fram till mitten av 1800-talet förändrades ej skogen nämnvärt i sin utbredning (se karta 5). Därefter skedde en radikal förändring av skogsbeståndet genom en omfattande plantering av barrträd på öppna marker. Som framgår av kartan från 1911 (karta 6), där den ekonomiska kartan utgör referensmaterial, var större delen av området beskogat vid denna tidpunkt. Totalutbredningen av såväl löv- som barrskog har sedan dess i stort bibehållits. Med undantag för bokskogspartiet söder och öster om Kullagården finns på V Kullaberg ingen skog med längre kontinuitet än 100 år eller strax däröver.

Lövträd har under senare år gynnats på barrträdens bekostnad. Strävan har varit att enbart lövskog skall förekomma inom området.

3.2 Östra Kullaberg

Liksom på V Kullaberg fanns det enligt samma källmaterial i början på 1700-talet enbart några enstaka sammanhängande skogspartier. Det var bokskogen vid Himmelstorpet samt några mindre områden vid Larås och Haga. Inte heller här kan man spåra några större ändringar i skogens utbredning under resten av 1700-talet. En viss osäkerhet råder dock eftersom det är svårt att hitta källor som täcker större gemensamma ytor. Området V Håkull till Djupadal var enligt M Sjöbeck skoglöst år 1756. Referensmaterialet är för övrigt knapphändigt.

Först under senare hälften av 1800-talet förändrades skogens utbredning radikalt till följd av en omfattande plantering av barrträd som kom att pågå till en bit in på 1900-talet. Enligt kartan från 1911 (karta; 6) var stora delar av

Ö Kullaberg beskogat vid denna tidpunkt. Liksom V Kullaberg har totalutbredningen av löv- och barrskog sedan dess i stort bibehållits. Lövträden gynnas även här. Förändringar i balansen mellan barr- och lövträd pågår fortfarande och målet torde vara att uppnå ett förhållande 50 % löv- och 50 % barrträd. Beträffande skogspartier av äldre ursprung (>100 år) finns på Ö Kullaberg liksom på V Kullaberg enbart mindre och begränsade områden. Bokskogen vid Himmelstorp, Haga och Björkeröd (se karta) är troligen de enda skogspartier som kan spåras tillbaka till 1700-talet. Himmelstorp utgör det enda säkra stället där man kunnat konstatera samma skogstyp (bokskog) under 1700-talet som nu.

X FORSKNING INOM KULLABERGSOMRÅDET 1957-1970

En biologisk, geografisk och geologisk forskning har bedrivits under mycket lång tid på Kullaberg. Bland auktoriteter som visat sitt intresse kan nämnas Carl von Linné, C G Thomson, Wallengren m fl. Genom Kungliga Fysiografiska Sällskapets försorg har en ordnad och uppföljande forskning bedrivits sedan 1940-talet, främst geografisk, geologisk och biologisk forskning men även kulturhistoriska och sociala undersökningar gjorts. För tidsperioden 1957-1970 finns mera detaljerade upplysningar angående forskningen att tillgå i AB Kullabergs Naturs förvaltningsberättelser:

1957

Zoologi:

Evertebrater: Utforskning av bergets insektsfauna har skett i samband med undersökningar av vissa ekologiskt intressanta problem. Härvid har ett fynd av Selenia lunaria från år 1955 konfirmerats. Beträffande de ekologiska studierna kunde man konstatera att balans uppkommit mellan frostfjärilar och parasitsteklar. De förstnämnda uppträdde i betydligt lägre antal jämfört med de båda föregående åren (1955, 1956)

Kulturhistoria: Arkeologiska undersökningar i bl a Lahibiagrottan, vid Kullagården och vid Ablahamn. Boplatser har konstaterats härrörande från tidsperioden yngre stenåldern (3000 - 1500 f kr) till medeltiden (1050 - 1520)

1958

Zoologi:

Evertebrater: Den fortsatta entemologiska inventeringen av området gav sämre resultat än normalt p g a den kalla och fuktiga väderleken. Dock fann man flera nya arter främst bland småfjärilarna (12 st) men även två nya växtstekelarter rapporterades. Biotypfördelningen och dygnsrytm hos Thysanurer har undersökts

Geologi: Fältundersökningar av Kullabergs berggrund, främst kartering av dess gnejser

Kulturhistoria: Utgrävningar på Ablahamnsplatsen samt i mindre Josefinelustgrottan. Härvid har omfattande fynd av redskap gjorts som tyder på bosättning under hela yngre samt en del av äldre stenåldern. Bosättningarna i den mindre Josefinelustgrottan är de äldsta spåren av människor på Kullaberg som konstaterats hittills

1959

Zoologi:

Evertebrater: Entomologiska studier har bedrivits i form av såväl inventering som ekologiska undersökningar

Geologi: Undersökning och kartering av berggrunden, varvid påvisats att berget är en urbergshorst bestående av ett gnejskomplex

Kulturhistoria: Arkeologiska utgrävningar på Ablahamnsplatsen. Platsen var enligt undersökningsresultaten bebodd redan under ett äldre skede av mesolitikum. I övrigt dominerar fynd från den gropkeramiska gruppen som ingår under den neolitiska kulturgruppen

1960

Zoologi:

Evertebrater: Undersökningar rörande gallbildande insekter, bladlöss- och växtstekelfaunan samt Thysanurernas (fjällborstsvansarna) ekologi. Insektsfaunans sammansättning i svamp har undersökts. Inventeringar av rätvingar, trollsländor och storfjärilar. Bearbetning av ca 7 000 insamlade spindlar pågår

Geologi: Vid geologiska undersökningar har nya isräfflor påträffats och tolkats

Vittringsfenomen och dalutveckling har studerats i fält, och bergartsprover insamlats för vidare petrografisk och mineralogisk bearbetning och analys varjämte dessutom tektoniska detaljstudier utförts.

Kulturhistoria: Slutförande av den 1959 påbörjade utgrävningen av mindre Josefinelustgrottan varvid framkommit att grottan bebotts mer eller mindre ständigt under vissa tidsperioder med början omkring 4000 år f kr

1961

Zoologi:

Vertebrater: Studier av vildkaninens biologi omfattande metodikutformning för kommande undersökningar, förekomsten (fördelningen) på Kullaberg samt förekomst och frekvens av olika kaninparasiter

Evertebrater: Undersökning av bladlöss och gallbildande insekter

Insamling av bl a småfjärilsmaterial

Ekologiska studier rörande Thysanurer (fjällborstsvansar) samt inventering av Orthopterer (rätvingar), Collemboler (hoppstjärtar), Hemipterer (skinnbaggar)

Undersökning av insekternas sammansättning och succession i svampar har fortsatts

Ascidie- (sjöpungs-) faunan inventeras

Kvalitativa inventeringar av skilda biotopers diplopod- (dubbelfoting-) fauna samt ekologiska undersökningar över landamphipoder (tångloppor)

Insamling av djur tillhörande gruppen Idothea (likfotningar)

Kulturhistoria: Arkeologiska inventeringar av Brunnby socken har fortsatts varvid upplysning om stenåldersboplatsernas lägen lämnats

1962

Zoologi:

Vertebrater: Studier över vildkaninens biologi (kvantitativa populationsstudier) samt noteringar rörande följderna av myxomatosens härjningar bland vildkaninerna. De indirekta följderna av epizotin har undersökts främst med utgångspunkt från modifierade näringssök hos andra viltslag såsom hare och rådjur

Evertebrater: Bladlöss, gallbildande insekter och kvalster har studerats. Material av stor- och småfjärilar samt växtsteklar har insamlats och bearbetats. Fältstudier och experiment med Thysanurer (fjällborstsvansar) och Hemipterer (skinnbaggar). Collembolernas systematik (hoppstjärtarnas) och ekologi har studerats. Fortsatt undersökning av insektsfaunan i svampar. Studier av mikroklimatets inverkan på vissa spindlar.

Insekternas artsammansättning och fördelning har varit föremål för undersökning

Geologi: Studier av ett veckat område av gnejsberggrunden väster om Ransvik med tanke på berggrundens tektoniska utveckling

1963

Botanik:

Floristik: Studier av vårvial, Lathyrus sphaericus (Retz), varvid framkommit att den i hög grad

är självfertil och utvecklar rikligt med fröbärande baljor

Zoologi:

Vertebrater: Inventering av fågelfaunan såväl häck- som sträckfåglar

Evertebrater: Insamling av material av olika lägre djurgrupper med främst inriktning på landmolluskerna. Bl a har torrängsbiotoperna visat sig hysa åtskilliga former av intresse

Entomologiska undersökningar i form av dels faunistisk inventering dels ekologiska studier. Bladlöss och gallbildande insekter har studerats. Material av stor- och småfjärilar, växtsteklar, nätvingar och harkrankar har insamlats och bearbetats. Ekologiska studier av Thysanurer (fjällborstsvansar) och Hemipterer (skinnbaggar). Fortsatt inventering av Collemboler (hoppstjärtar)

Svamplevande insekter, Orthopterer (rätvingar) och humlor har insamlats och studerats

Geologi: Berggrundskarta över ett område norr om fyren har upprättats

1964

Botanik:

Floristik: Fortsatt undersökning av Lathyrus sphaericus (Retz). Utredning av vårarvgruppens

(Cerastium semidecandrum) olika morfogenetiska populationers utbredning

Inventering av algflorans sammansättning (ca 200 arter)

Vegetation: Algzonens förflyttning under olika årstider

Zoologi:

Vertebrater: Inventering av fågelfaunan, speciellt kråkornas sträck och nattkvarter inom Kullabergsområdet

Evertebrater: Faunistisk inventering och fältekologiska studier. Inventering av områdets Orthopterer (rätvingar) och humlor samt fortsatta studier av bladlöss och gallbildande insekter. Vidare undersökningar av småfjärilo- och växtstekelfauna, Thysanurer (fjällborstsvansar) och parasitiska småsteklar, Ichneumonider (parasitsteklar) och Formicider (stackmyror), Hemipterer (skinnbaggar), Macrolepidoptera (storfjärilar), harkrankar och nätvingar.

1965

Botanik:

Floristik: Fortsatta undersökningar beträffande Lathyrus sphaericus (Retz) (bl a har jämförelser gjorts mellan Nordiska och Sydeuropeiska kollekter) samt vårarv (Cerastium semidecandrum)

Vegetation: Fortsatta studier av algfloran med tonvikten lagd på ekologiska faktorer. Dessutom har en ren inventering av algfloran utförts. Bl a har två helt nya arter påträffats som tidigare enbart rapporterats ett par gånger från Bohusläns kust

Zoologi:

Evertebrater: Inventeringar och fältekologiska studier i kombination med fortsatta studier av bladlöss och gallbildande insekter samt växtstekel- och småfjärilsfaunan, hoppstjärt- och småstekelfaunan tillika med storfjärilar. Undersökning av stövsländor (Psocoptera) samt strandfaunan (den sistnämnda gruppen påbörjad under året)

1966

Botanik:

Floristik: Fortsatta undersökningar angående variationen av vårarv (Cerastium semidecandrum) (Kullaberg ger rika möjligheter till varierande biotoper som följd av dess mycket skiftande topografi), varvid såväl de ekologiska förhållandena på de olika växtlokalerna som pollen från hybriderna studerats. Vidare har korsningsförsök i det odlade materialet gjorts

Vegetation: Fortsatt undersökning av Kullabergs algflora med tyngdpunkten lagd på algernas ekologi. Bl a kunde för första gången i naturen fastställas den lägsta salthalt vid vilken högstenohalina rödalger kan reproducera sig på sexuell väg

Zoologi:

Vertebrater: Ekologiska och etologiska studier av rådjur, räv och grävling

Smådäggdjurens sammansättning, biotopval och populationsdynamik har studerats, främst för att erhålla en däggdjursfaunistisk beskrivning över Kullabergsområdet

För bearbetning av vissa biokemiskt genetiska system har insamling av torsk, skrubba, rödspätta, sandskädda m fl plattfiskar skett

Evertebrater: Fortsatt inventering i kombination med ekologiska studier beträffande bladlöss och tvåvingar samt gallbildande insekter

Fortsatta undersökningar av områdets växtsteklar, småfjärilar, humlor, hopprätvingar, hoppstjärtar, storfjärilar, stövsländor och skinnbaggar samt strandfauna

Friluftsliv: Undersökning av turistbesöken inom Kullabergs Naturs område med syfte att ta reda på turisternas hemort, sysselsättning på berget, uppehållstid samt utnyttjande av natur och sevärdheter

1967

Botanik:

Floristik: Cytotaxonomiska undersökningar inom gruppen vårarv (Cerastium semidecandrum)

Insamling av Kullabergs Rosa - arter samt insamling av bladmaterial från dessa arter för tunnskiktskromatografi

Fortsatt studier av vårvial (Lathyrus sphaericus) med avseende på variationen. Den tilltagande igenväxningen av fyndplatsen kan utgöra ett hot för dess existens

Vegetation: Tidigare påbörjade undersökningar beträffande algflorans sammansättning och ekologi har följts upp. Algernas ståndortsfaktorer, exponeringens betydelse för alg- och lavzoneringen har ägnats särskild uppmärksamhet tillsammans med de kemiska och fysikaliska förhållandena runt Kullaberg, speciellt salinitet och fosfatinnehåll samt ljusets förmåga att tränga ner i havsvattnet som ett mått på vattnets halt av partiklar

Zoologi:

Vertebrater: Rådjursstammen har stått under ständig observation såväl rent numeriskt som beträffande närings- och biotopval

Rävens näringsval har studerats (stapelfödan = vildkaniner)

Fladdermösstudier har bedrivits

Undersökning av smådäggdjurens artsammansättning och talrikhet har förekommit samt fastställande av deras biotopreferenser

Evertebrater: Fortsatta inventeringar och fältekologiska studier av insekter

Studiet av humlor, hopprätvingar, växtsteklar, småfjärilar, parasitsteklar, stövsländor och storfjärilar samt bladlus- och gallbildarfaunan har uppföljts

De för skogen skadliga fjärilsarter som uppträtt periodiskt har noga iakttagits

De strandfaunistiska undersökningarna har bedrivits fortlöpande

1968

Botanik:

Vegetation: Studier av algflorans produktion och sammansättning till följd av den ökade föroreningen i Öresund

Zoologi:

Vertebrater: Fortsatta studier av rådjursstammens storlek, sammansättning, biotop- och näringsval samt dygnsrytm

Räv, grävling och fladdermöss är föremål för fortsatta undersökningar liksom vildkaninstammen

Utter och vildmink har rapporterats

Evertebrater: Inventering och fältekologiska studier rörande spindelfauna, skalbaggar, bladlus- och gallbildarfaunan samt småfjäril-, stor-

fjäril-, växtstekel- och parasitstekelfaunan

Specialinventering av stövsländor pågår

Geologi: Fältarbete i samband med undersökning av fornsjölager koncentrerat till Mölle mosse. Den senglaciala och tidigt postglaciala stratigrafin i Mölle fornsjö har klarlagts. Jordartskartering för klarläggande av den senglaciala högsta kustlinjen samt isavsmältningens förlopp pågår

1969

Botanik:

Vegetation: Studier av algvegetationen med avsikt att kartlägga algflorans aspektväxlingar, bl a till följd av påverkan från olika miljöfaktorer som salinitet, pH, O_2 och PO_4^{3-}

Zoologi:

Vertebrater: Uppföljning av rådjursstammens storleks-, sammansättnings-, biotop- och näringsvalskontroll samt dygnsrytm

Vildkaninernas betydelse som föda åt predatorer såsom räv, grävling, katt och kattuggla har undersökts

Inventeringen av däggdjursbeståndet har följts upp med notering av tidigare ej uppgivna arter (mullvad, fladdermus, dovhjort)

Evertebrater: Inventering av spindel-, bladlusfauna, flu-

gor, små- och storfjärilar samt skal- och skinnbaggar. Studier av parasitstekelfaunan och gallbildande insekter

Flera för området nya former har rapporterats

1970

Botanik:

Vegation: Fortsatt undersökning av algvegetationen med inriktning på strandzonen och där rådande miljöbetingelser. Bl a har påvisats förändring i såväl arternas utseende som sammansättning till följd av ändringar i fosfathalten

Zoologi:

Vertebrater: Studier av fördelning, aktivitet och fortplantning hos rådjur genom märkning av årslammen

Myxomatosens härjningar bland vildkaninerna har följts upp

Evertebrater: Frekvensmätningar av fästningar samt inventering av sländor, gräshoppor, syrsor, fjärilar, steklar och spindlar

Geologi: Undersökningar med inriktning på den senglaciala tidsperioden i form av bl a pollenanalyser har utförts. Dessutom har en jordartskarta framställts över området kring Björkeröd-Håkull

Beträffande den forskning som bedrivits sedan 1970 kan nämnas att den i stort överensstämmer med den 1970 redovisade. Det är följaktligen en uppföljning och utvidgning av tidigare gjorda undersökningar som pågår. Bland de nya projekt som beräknas starta inom den närmaste framtiden kan nämnas SMHI:s planerade fasta försöksstation vid Ransvik samt en mätstation för marinbotaniskt bruk med som främsta syfte att undersöka vattnets kemiska balans och algernas primärproduktion strax väster om Kullens fyr.

XI KRONOLOGISK SAMMANSTÄLLNING AV UPPGIFTER FRÅN LITTERATUR OCH ARKIVALIER RÖRANDE KULLABERG

1 Naturvetenskaplig litteratur

1.1 Botanik

1.1.1 Floristik

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
NEUMAN L M	1883	huvuddelen av området	Anmärkningar rörande Kullens flora, nya eller i andra avseenden märkliga, där förekommande växter: Artlista med specialinriktning på Rubusarterna med artbeskrivning
KAJANUS B	1903	huvuddelen av området	Die Flechtenvegetation von Kullen: Allmän översikt (geografisk, topografisk, geologisk, vegetationsmässig). Redovisningen är utförd i form av en artlista med indelning i familjer och arter med angivande av växtsätt (sten-, jord- eller barkkolonisatörer) och fyndplats för lavar

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
ERICHSEN C F	1913	större delen av området med koncentration till närområdena väster Arild och Mölle samhällen	Die Flechten von Kullen in Schweden: Allmän översikt (geografisk, topografisk, geologisk, vegetationsmässig). Redovisningen är utförd i form av en artlista med indelning i familjer och arter med angivande av växtsätt och fyndplats för lavar
BLOMQVIST T	1934	huvuddelen av området	Kullabergs fanerogamarter: Artlista över funna fanerogamer
ANDERSEN SVEND	1935	huvuddelen av området	Et bidrag til listen over Kullabergstraktens fanerogamflora: Artlista med utgångspunkt från T BLOMQVISTS arbete från föregående år
GERTZ OTTO	1935	tyngdpunkten förlagd till Mölle och Arild	Kullabergs kärlkryptogamer: Artlista uppgjord efter dels egna dels tidigare gjorda fynd

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
DEGELIUS G	1939	icke specificerad	Om förekomsten av Sonchus palustris vid Kullaberg: Diskussion ang denna arts ursprung på Kullaberg
RICKMAN H	1939	berör huvudsakligen Kullabergs utkanter	Till Kullabergsområdets fanerogamflora: Artlista över fanerogamer som kompletterar T BLOMQVISTS och S ANDERSENS undersökningar
GERTZ OTTO	1940	huvuddelen av området	Kullabergs svampflora: Artlista baserad på exkursioner och litteratursammanställningar
GERTZ OTTO	1945	huvuddelen av området	Svampar från Kullaberg: Artlista med kompletterande arter till Kullabergs svampflora från 1940 av samme författare

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
MÜNTZING A	1953	Öresundssidan	Smärre uppsatser och meddelanden, Samolus Valerandi på Kullen: Växtplats
SYLVÉN NILS	1954	huvuddelen av området	Kullabergs kärlväxtflora: Genomgång och diskussion av litteratur som berör kärlväxtdokumentationen från 1744 och framåt
SYLVÉN NILS	1954	huvuddelen av området	Nya kärlväxtfynd från Kullabergsområdet: Diskussion av nya samt tidigare uppgivna arter som förändrats i sin utbredning
SYLVÉN NILS	1956	huvuddelen av området	Nya Kullabergsväxter 1955: Komplettering med tidigare ej funna arter samt diskussion av övriga mindre vanliga arters utbredning

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
SYLVÉN NILS	1957	huvuddelen av området	Nya Kullabergsväxter 1956: Komplettering med tidigare ej funna arter samt diskussion av övriga mindre vanliga arters utbredning
RICKMAN H	1957	huvuddelen av området	Tillägg till Kullabergsområdets fanerogamflora: Komplettering med arter som ej uppgivits av SYLVÉN
RICKMAN H	1959	huvuddelen av området	Ytterligare ett bidrag till Kullabergsfloran: Komplettering med dittills ej uppgivna arter
SYLVÉN NILS	1960	huvuddelen av området	Kullabergsområdets kärlväxtflora: Utvidgning av författarens uppsats publicerad i Botaniska Notiser 1954, bl a finns N C GYLLENSTJERNAS lista över Kullabergs flora från år 1850 medtagen

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
	ENGLESSON N	1971	längs stranden mellan Kullens fyr och Mölle i ett bälte varierande från 0 - 300 m samt vid Josefinelust	Cytotaxonomiska undersökningar inom Cerastium semidecandrum-gruppen: Forskningsuppgift med syfte att klarlägga huvuddragen i variationen hos C semidecandrum samt jämförelser med närstående taxa (C balearicum, C dolosum, C macilentum, C pentandrum)
1.1.2	Vegetation			
	LINNERHJELM C	1803	nordsidan från spetsen till Djupadal	Bref under nya resor i Sverige: Redogörelse för bergets utseende (enda skogen fanns runt Kullagården = bokskog) samt fyrens läge och skötsel
	FRÖDIN JOHN	1915	huvuddelen av området	Några drag av Kullens vegetation: Allmän beskrivning över vegetationens sammansättning och de klimatfaktorer som råder för området

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
CAMPBELL ÅKE	1928	nordsidan från spetsen till Djupa-dal	Skånska bygder under förra hälften av 1700-talet: Beskrivning till karta från år 1712. Trädskiktet bestod av ek, bok, lind och al. Bokskogen anges vara ung. Förutom de 3 åkrarna (Östra, Västra och Södra Vångarna) fanns enligt kartan kala bergkullar samt fäladsmark bevuxet med "smått ene".
LEVRING TORE	1935	strandkanten	Algvegetationen vid Kullen: Sammanfattad bild av algfloran vid Kullabergs kust
SJÖBECK M	1947	huvuddelen av området	Allmänningen Kulla fälad: Beskrivning och diskussion över Kullabergs utseende under olika tidsperioder från 1700-talets början och framåt

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
GERTZ OTTO	1945	huvuddelen av området	Kullaberg - En orientering över traktens naturvärden: Allmän beskrivning av vegetationen som utvecklats beroende på de olika geologiska och klimatiska faktorer som råder. Sorbus aria, Primula acaulis, Lathyrus sphaericus diskuteras ingående
SJÖBECK M	1949	området från Djupadal till Kullens fyr	Historisk dokumentation samt jämförelse med nutida (1949) vegetation. Synpunkter på områdets önskade utveckling och skötsel
MALMBERG T & BEHRENS S	1950	huvuddelen av området	Besök på Kullaberg (sid 40 ff): Kort allmän historisk beskrivning samt vegetationsbeskrivning med uppdelning i 1. Strandzon, 2. Hed och fälad, 3. Skogsmark

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
	LÖVKVIST B	1968	icke specificerad del	Kullabergs vegetation: Kort vegetationsöversikt med angivande av enstaka arters ekotypbildning
1.2	Zoologi			
1.2.1	Vertebrater			
	SARP J P	1935	huvuddelen av området	Pilgrimsfalken: Redogörelse för pilgrimsfalkens levnadssätt samt dess utsatta läge gentemot människan
	MALMBERG T & BEHRENS S	1950	huvuddelen av området	Besök på Kullaberg: Artlista över vertebrater tillhörande amphibier, reptiler, fåglar och däggdjur samt korta beskrivningar till varje art

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
	PERSSON F	1955	huvuddelen av området	Förändringar inom fågelvärlden i senare tid vid Skälderviken och Kullahalvön: Artlista samt kort redogörelse för varje arts tillstånd beträffande frekvens och levnadssätt
	HALL K-A	1971	Kullabergshalvöns spets	Meddelanden från Skånes ornitologiska förening; Kullaberg - En intressant lokal för havsfågelobservationer: Dagboksanteckningar över observationer gjorda hösten 1970
1.2.2	Evertebrater			
	MALMBERG T & BEHRENS S	1950	huvuddelen av området	Besök på Kullaberg (sid 54 ff): Exemplifieringar och beskrivningar av de vanligaste respektive rarast förekommande arterna av såväl havs- som landlevande evertebrater

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
RINGDAHL O	1952	huvuddelen av området	Småplock ur Kullabergs flugfauna: Kort vegetationsbeskrivning av olika växtsamhällstyper som finns på Kullaberg samt referens till dessa vid den ingående beskrivningen av flugförekomsten
WIRÉN EINAR	1952	huvuddelen av området	Som entemolog på Kullaberg - Några intryck: Tonvikten är lagd på skalbaggsarter. Diskussion förs beträffande utbredning och förekomst samt människans inverkan på den normala utbredningen sett såväl positivt som negativt
BENANDER P	1955	från Himmelstorp till fyren	Kullabergs småfjärilar: Artlista över mer eller mindre sällsynta arter funna på Kullabergshalvön samt kort beskrivning över deras levnadsförhållanden

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
BENANDER P	1960	från Himmelstorp till fyren	Kullabergs småfjärilar: Artlista med totalt 794 arter varav 13 enbart funna på Kullaberg. Till varje art finns kort beskrivning över fyndplatsen
RINGDAL O	1960	huvuddelen av området	Flugfaunan på Kullaberg och Hallands Väderö: 824 arter är uppgivet funna vid inventeringen. 68 mindre vanliga arter anges med datum och närmre lägesangivelse. Muscidae är den i särklass största gruppen
LINDROTH C H	1960	huvuddelen av området	Insektsfaunan på Kullaberg: Upplysningar om tidigare gjorda undersökningar samt kort sammanfattning över arter som ej eller mycket sällan anmälts från någon annan lokal i Sverige

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
WIRÉN EINAR	1960	huvuddelen av området	Bidrag till kännedomen om Kullabergs Coleopter-fauna: Förteckning över funna arter med mer eller mindre noggrann beskrivning till varje art
RYDÉN H	1961	huvuddelen av området	Kullabergs storfjärilar: Förteckning över funna arter med mer eller mindre noggrann beskrivning till varje art. 613 arter är uppgivet funna vid inventeringen, vilket är 72 % av de i Skåne förekommande storfjärilsarterna
BÖDVARSSON H	1961	huvuddelen av området	Kullabergs collemboler: Förteckning över funna arter med beskrivning av frekvens och biotopreferens för varje art. 89 arter är uppgivet funna vid inventeringen varav 8 i landet tidigare ej uppgivna

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
	SYLVÉN NILS	1962	huvuddelen av området	Kullabergsområdets zoocecidier: Förteckning över funna arter med beskrivning av utseende och fyndplats
	TJEDER BO	1967	huvuddelen av området	Kullabergs nätvingar, näbbsländor, nattsländor och harkrankar: Förteckning över funna arter med datum och fyndplats
	OSSIANNILSSON F	1971	huvuddelen av området	Till kännedomen om Kullabergs halvvingar (Hemiptera): Förteckning över funna arter med datum och fyndplats
1.3	Geologi, naturgeografi			
	HENNING A	1913/14	huvuddelen av området	Grundlinjerna vid Kullens utskulpturering: Kort redogörelse för bergets tillkomst samt vittring och åtföljande utskulpturering

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
GRÖNWALL K	1935	huvuddelen av området	Kullabergs geologiska byggnad: Redogörelse för bergets tillkomst, ingående bergarter, vittring och påverkan av inlandsisen
MOHRÉN ERIK	1948	huvuddelen av området	Kullabygdens geologiska byggnad och utveckling: Redogörelse för bergets topografiska utseende, uppbyggnad med ingående bergarter samt tidsperioder med fossilfynd
BEHRENS S	1949	huvuddelen av området	Kullaberg och Hallands Väderö - Geomorfologiska studier: Redogörelse för bergets topografi, sammansättning, detaljstudier av vissa morfogenetiskt intressanta lokaler ex Josefinelust bl a med tonvikt på amphibolitförekomsten samt tektoniska studier

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
BEHRENS S & MALMBERG T	1950	huvuddelen av området	Besök på Kullaberg: Allmän beskrivning av området. Redogörelse för bergets geologiska bakgrund, sammansättning, sprickssystem med dalsänkor och höjdpunkter samt vittring. Havets utskulpturering samt de uppkomna grottornas läge och utseende diskuteras
BEHRENS S	1951	huvuddelen av området	Kullabergs grottor: Kort redogörelse för de klimatiska faktorer som är rådande med tonvikten lagd på de förhärskande vindriktningarna och därmed havets utskulpturerande förmåga. Beskrivning av de förekommande grottornas lägen och utseende samt diskussion beträffande deras framtida förändring

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
BEHRENS S	1953	huvuddelen av området	Morfometriska, Morfogenetiska och Tektoniska studier av de nordvästskånska urbergsåsarna, särskilt Kullaberg: Teoretisk genomgång och diskussion samt detaljmorfologiska studier av kuststräckan, dalbildningen och grottbildningen Morfogenetisk undersökning av berggrundens petrografiska karaktär hos urberget, gångarterna. Utredning av amfiboliterna ur morfologisk synpunkt Redogörelse för tvärdalarnas och kustbranternas riktning och förlopp. Kvantitativ uppmätning av klyft- och s-ytor i kustzonen. Diskussion av uppkomsten av speciella formtyper (klapperstensfält och grottor). Kartbilaga medföljer

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
FORSELL P	1962	huvuddelen av området	Kullabergs berggrund: Geologisk sammanfattning av de ingående bergarterna samt petrografisk beskrivning av dessa. Diskussion av bergarternas bildning och åldersförhållanden
GLIMSTEDT G	1964	huvuddelen av området	Kullaberg - Orientering över bergets naturförhållanden: Allmän beskrivning av bergets naturförhållande med tonvikten lagd på geologiska delen. Dessutom redovisas summariskt arkeologin samt djur- och växtlivet inom området
HEDE E	1964	huvuddelen av området	Kullabergs geologi: Allmän översikt av bergets sammansättning samt tillkomst och förändring till följd av den vittring som pågår

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
BEHRENS S	1968	huvuddelen av området	Kullaberg - En särpräglad landform: Allmän översikt av bergets geologiska och morfologiska huvuddrag
BERGLUND B	1971	huvuddelen av området	Late-glacial stratigraphy and chronology in south Sweden in the light of biostratigraphic studies on Mt. Kullen, Scania: Topografisk och geologisk beskrivning av området. Ingående beskrivning av borrkärnor tagna från Håkulls, Björkeröds, Mölle och Arilds mosse. Pollenanalyser har utförts. Undersökningen lägger tonvikten vid den senglaciala tiden
BERGLUND B & MALMER NILS	1971	Björkeröds och Håkulls mosse	Soil conditions and late-glacial stratigraphy: Undersökning av jordartsförhållanden, ke-

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
			miska tillståndet hos de olika avlagringarna samt diskussion över de erhållna resultaten
LAGERLUND E	1971	huvuddelen av området	Some aspects on till stratigraphy in the light of lithostratigraphic studies on the Kullen peninsula in northwestern Scania: Avhandlingen går ut på en undersökning av den mineralogiska sammansättningen av jordartsfraktionerna på olika ställen, med avsikt att belysa den kronologiska samordningen mellan lagerföljderna och inlandsisens avsmältningsriktning
EKLUND S O & NORDSTRÖM S	1971	vid fyren samt kustzonen mellan Mölle och Ransvik	Kullaberg - en komparativ flygbildsanalys: En jämförelse mellan olika filmtyper (pan-

Författare	Årtal	Undersökningsområde	Titel - Innehåll
			kromatisk svartvit film, infrarödkänslig svartvit film, färgfilm och infrarödkänslig färgfilm) avseende i främsta hand identifiering av berggrunden på de angivna platserna
MALMBORG L	1972	Håkull	Kullen - en multispektral flygbildsanalys av ett undersökningsområde vid Håkull: En jämförelse mellan olika filmtyper (pankromatisk svartvit film, infrarödkänslig svartvit film, färgfilm och infrarödkänslig färgfilm) med utgångspunkt från identifiering av topografi, geologiska objekt och vegetationen på ett ca 1 km långt och 1 km brett område kring Håkull

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
2	Kulturvetenskaplig litteratur			
	SUNDIUS S P	1754	huvuddelen av området	Akademisk avhandling om Kullen: Beskrivning av såväl Kullens historia som dess dåvarande folkliv och därtill hörande försörjningssätt
	LINNERHJELM C	1803	från spetsen till Djupadal	Bref under nya resor i Sverige: Redogörelse för bergets utseende (enda skogen fanns runt Kullagården = bokskog) samt fyrens läge och skötsel
	ROSENIUS P	1895	huvuddelen av området	Kullen och Kullaberg: Beskrivning av enstaka besöksvärda platser samt kort redogörelse för djur- och växtlivet på Kullaberg

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
HAMPKE G	1900	från spetsen till Djupadal	Prospect mit Orientierungskarte über Kullen: Beskrivning av en ångbåtsresa från Köpenhamn till Mölle samt angivande av hotellmöjligheter i Mölle Kort redogörelse för den vegetation som möter på vägen till Ransvik. Beskrivning av kusten med havets utskulpturering som centrum. Skogen beskrivs som omväxlande med ibland alplika blomsterängar som avbrott. Höjderna anges vara kala.
RETZIUS G & WALLENGREN H	1903	grottor vid kustbandet	Arkeologiska undersökningar i grottor i Kullaberg i Skåne: Beskrivning och diskussion av de fynd som gjorts vid de arkeologiska utgrävningar som vidtagits i några av de grottor som kantar Kullabergs kust

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
SVERIGES NATUR	1911	huvuddelen av området	Kullaberg - Nationalpark (sid 155): Kort notis angående en insändare i Öresundsposten som ville göra Kullaberg till kronopark
SKÅNES NATUR	1913/14	från fyren till Djupadal	Kullaberg: Redogörelse för inköpet av det område som numera ägs och förvaltas av AB Kullabergs Natur
HALLBERG S	1914	från fyren till Djupadal	Kullaberg: Diskussion angående det företagna köpet av Kullabergsdelen med tonvikten lagd på hur området i framtiden borde förvaltas
SVERIGES NATUR	1914	från fyren till Djupadal	Kullabergskonsortiet som naturskyddare: Kort diskussion om det företagna köpet av Kullabergsdelen

Författare	Årtal	Undersökningsområde	Titel - Innehåll
SKÅNES NATUR	1914/15	från fyren till Djupadal	Kullaberg: Ytterligare diskussion om det inköpta områdets framtid
SKÅNES NATUR	1915/16	från fyren till Djupadal	Kullaberg: Redogörelse för bolagsstämman (AB Kullabergs Natur) 8 november 1915 i Helsingborg
SKÅNES NATUR	1916/17	från fyren till Djupadal	Kullabergs Natur: Förutom årsredogörelse för år 1916 uppges att bränslekommissionen uttagit ett mindre parti ved om 100 kubikfamnar
MAURITZON JOHAN	1928	huvuddelen av området	Om brunnljungar i Kullen: Kort summering av brunnljungarnas historia. Kvarvarande brunnljungar finns ej på det aktuella undersökningsområdet

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
GERTZ OTTO	1936	huvuddelen av området	Kullaberg - En blick på Kullabygdens botaniska forskningshistoria: Behandlar de personer som gjort botaniska undersökningar på Kullaberg ifrån 1700-talets början fram till författaråret
SJÖBECK M	1936	huvuddelen av området	Kullaberg: Allmän historisk beskrivning av Kullaberg
SJÖBECK M	1947	huvuddelen av området	Allmänningen Kulla fälad: Redogörelse för den geografiska utbredningen av Kullen och Kullaberg. Genomgång av olika vegetationstyper samt diskussion av dessas frekvens på Kullaberg. Kort historik om fiskerihanteringen. Redogörelse för successionsförlopp samt betesgång. Genomgång av det bebyggelsehistoriska förloppet

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
MÖLLERYD A	1950	huvuddelen av området	Kullabygden och Kullaberg: Allmän beskrivning såväl historisk som dess nuvarande tillstånd med tyngdpunkten lagd på folklivet. Dessutom ges några allmänna turisttips
WIJKANDER K	1952	huvuddelen av området	Om sägner i Kullen: Relaterade sägner som berör Kullaberg
MÖLLERYD A	1952	Kullens fyr	Kullens fyr: Fyrens historia samt dess nuvarande skötsel och tekniska konstruktion
ERIKSSON O	1954	Himmelstorp	Himmelstorp: Beskrivning av hus och byggnader samt dess nuvarande omgivningar

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
NELSON T	1955	Haga	Hur man roade sig i Kullabygden under andra hälften av 1800-talet: Annandag pingst på Haga (kort beskrivning); "Skogsparti" som innebar en sammankomst som kunde äga rum var som helst på Kullaberg. Midsommarfirandet beskrivs
JARRING G	1956	Kullanäs	Sjömansdop, "Hönsning" vid Kullaberg: Kort redogörelse för förfarandet enligt nedteckning gjord 1615
WIJKANDER K	1957	huvuddelen av området	Beskrivning över tillkomsten av de inom området förekommande ortnamnen
MÖLLERYD A	1959	Mölle, Arild, Kullanäs - Djupadal	Mölle - Kullen genom tiderna: Tonvikten är lagd på bebyggelsen samt de invånare som på ett-

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
			dera slaget utmärkte sig. Ur citat tagna från Linnés Skånska resa framkommer att skogen merendels utgjordes av bok. 1872 inköptes Kullaberget (Kullagården) av Krapperups säteri (Nils Gyllenstjerna).
MÖLLERYD A	1959	huvuddelen av området	Mölle - Kullen genom tiderna (andra delen): Tonvikten är lagd på pestens och krigets härjningar i bygden
MÖLLERYD A	1960	huvuddelen av området	Mölle - Kullen genom tiderna (tredje delen): Bearbetning av C v Linnés uppgifter om Kullen. Bökebolets historia samt Krapperup säteris införlivande av Kullagården 1668-1685 (upphävdes av ständerna). Bökebolet hade enligt karta från 1712 inget eget timmer. Stenbrytning ägde rum

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
			på Bökebolet 1763 bl a till Landskrona citadell. Sagor och sägner på Kullaberg relateras
WIJKANDER K	1960	Björkeröd	Fornminnesområdet Backahögar i Björkeröd: Utredning av tidigare såväl som på senare tid gjorda fynd
ESKERÖD A	1963	huvuddelen av området	Skånes kust: Allmän beskrivning av områdets utseende med referat av olika skalders syn på Kullaberg. Även djur- och växtlivet beskrivs kortfattat
GLIMSTEDT G	1964	huvuddelen av området	Kullaberg - Orientering över bergets naturförhållanden: Kort redovisning i slutet av uppsatsen om de arkeologiska fynd som gjorts

Författare	Årtal	Undersökningsområde	Titel - Innehåll
MÖLLERYD A	1968	Mölle - Arild	Mölle - Kullen genom tiderna (4:e delen): Behandlar huvudsakligen utvecklingen av Mölle och Arild från Linnés tid och till nutid
BENGTSSON K	1968	Kullens fyr	Ur Kullens fyrs historia: Historisk beskrivning av fyren såväl utseendemässigt som ekonomiskt
MALMBERG T	1972	huvuddelen av området	Kullabergs natur i litteratur och verklighet: Allmän beskrivning av utseendet samt djur- och växtvärlden. Dessutom ges en kort historisk bakgrund
NYLANDER E	1942	huvuddelen av området	Arild och Kullaberg: Genomgång av Kullabergs historiska bakgrund, ortnamnens betydelse och tillkomst samt bebyggelsen såväl befintlig som historisk

	Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
3	Litteratur rörande rekreation och rörligt friluftsliv			
	CASSEL H	1922/23	från fyren till Djupadal	Naturskyddsbolaget tror på Kullens framtid: Förslag till framtida sociala åtgärder, som kan vara av vikt för att höja områdets turistvärde, samt en kort historisk tillbakablick på området och dess utveckling
	GRØNS REJSEFØRER Nr 35	1927	huvuddelen av området	Kullen: Kort beskrivning av djur- och växtliv, Kullens betydelse som rekreations- och turistställe samt beskrivning av lämpliga badställen. En kort redogörelse görs för Mölle och Arild. Möjliga resvägar och framkomstmöjligheter på området behandlas. Även förslag till längre eller kortare utflykter till olika delar av Kullabergshalvön ges

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
BIERRINGS K	1930	huvuddelen av området	Tører paa Kullen: Förslag till utflykter till besöksvärda partier av Kullabergshalvön, samt tips om lämpliga badställen lämnas. Kort redogörelse för områdets historiska bakgrund lämnas
NYLANDER E	1942	huvuddelen av området	Arild och Kullaberg: Förslag till lämpliga utflyktsmål samt beskrivning av dessa
GERDIN LEIF	1967	huvuddelen av området	Turisterna på Kullaberg: Omfattande och grundlig undersökning rörande turisternas frekvens, hemort, färdsätt, sysselsättning, uppehållstid, rörelsemönster, tidigare kännedom om Kullaberg m m
GERDIN LEIF	1968	huvuddelen av området	Turismen på Kullaberg: Resumé av den undersökning som gjordes

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
			1966 på uppdrag av AB Kullabergs Natur (publicerad 1967 se ovan)
RESEGUIDE	1972	vid fyren	Fågellokaler i Sverige: Beskrivning av geografiskt läge, terräng, fågelfauna, ägoförhållanden, övernattningsmöjligheter m m

4 Litteratur rörande landskapet och dess utformning

LARSSON H E	1913	huvuddelen av området	Kullaberg: Beskrivning av områdets utseende såväl beträffande vegetationen som bergets topografiska utseende och geologiska sammansättning
SUNDSTEDT F	1938	huvuddelen av området	Sommarsemester: Beskrivning av områdets utseende, kultur, sevärdheter, natur samt förslag till besöksmål

Författare	Årtal	Undersöknings-område	Titel - Innehåll
NYLANDER E	1942	huvuddelen av området	Arild och Kullaberg: Kulturhistorisk genomgång följd av en väl beskrivande redogörelse för bergets formation samt förhållande till omgivningen
BEHRENS S	1958	strandpartierna	Kullabergs brantkust: Beskrivning av bergets formation till följd av naturkrafternas påverkan

XII PERSONKONTAKTER

Namn	Diskussionsområde	Geografiskt område
BERGLUND BJÖRN	Den allmänna kvartärgeologiska bakgrunden, geologiskt skyddsvärda områden	hela området
BRINK PER	Betesproblematik, skötsel, indelning av området i smärre betesfållor för undvikande av parasitfaran. Diskussion om förändringar av träd- och buskskiktet och dess betydelse ur vetenskaplig, social och landskapsestetisk synpunkt	hela området, tonvikten lagd på Västra Kullaberg
BRUNSBERG KARIN	Lathyrus sphaericus, dess utbredning och krav på ståndortsfaktorer	Västra Kullaberg
ENGLESSON NILS	I huvudsak angående återställandet av barrskogsbestånden till för området adekvat vegetation (ekskog alternativt öppen betesmark) samt restaurering av de igenväxande enbuskmarkerna	Västra Kullaberg

Namn	Diskussionsområde	Geografiskt område
ERIKSSON ERIK A	Skötsel, vegetationsförändringar, skogens utbredning, förändring och sammansättning från år 1927 till nutid	Östra Kullaberg
GUNNERT LARS	Diskussion över samtliga ärenden rörande Kullaberg med tonvikten lagd på Västra Kullaberg	hela området
GUSTAFSSON EVALD	Fornminnen, såväl av monumental typ (ex domarringar) som fynd vid utgrävningar av förmodade forntida boplatser	hela området
HANSEN LEIF	Diskussion över samtliga ärenden rörande Kullaberg med tonvikten lagd på Östra Kullaberg	hela området
HILLARP JAN-ÅKE	Diskussion över de zoologiska aspekterna, främst rörande vertebraterna, med tonvikten lagd på de faunistiska angelägenheterna med tanke på de förändringar som kommer till stånd vid skötselåtgärdernas förverkligande	hela området, tonvikten lagd på V Kullaberg

Namn	Diskussionsområde	Geografiskt område
LAGERLUND ERIK	Geologiskt skyddsvärda objekt samt åtgärder för att bevara eller framhäva dessa för allmänheten	hela området
LINDROTH CARL H	Diskussion om den pågående forskningen (främst den entemologiska delen), allmänna skötselåtgärder samt i viss mån diskussion angående de ekonomiska problem som hänger samman med drivandet av AB Kullabergs Natur	hela området med tonvikten på Västra Kullaberg
MATTIASSON GÖRAN	Diskussion över samtliga ärenden rörande Kullabergsreservaten	hela området
MALMER NILS	Skogens utbredning och omstrukturering samt de problem som sammanhänger med igenväxande ytors restaurering	hela området
PÅHLSSON LARS	Diskussion över samtliga ärenden rörande Kullabergsreservaten	hela området

Namn	Diskussionsområde	Geografiskt område
von WACHENFELDT TORGNY	Algvegetationen längs kusten, forskningsresultat, allmän diskussion över skötselproblematik, utsläpp och föroreningskällor	hela området med tonvikten lagd på strandpartierna

XIII OMRÅDEN OCH PROBLEMKOMPLEX SOM KRÄVER FÖRDJUPADE INVENTERINGAR (KARTA 11)

1 Särskilt intressanta naturtyper

1.1 Områden under igenväxning (områdena öster och söder om golfbanan, området norr och öster Hjorthagen, Håkull, Sadeln, Gregers backar och N Ljungås). Undersökningar bör inriktas på om och hur dessa områden skall restaureras. Svårigheten med en eventuell restaurering av ett igenväxande område hänger samman med den tid som fått förflyta sedan igenväxningen börjat. Arbetsinsatsen ökar ju längre man väntar med skötselåtgärderna.

1.2 Områden med intensivt turisttryck, i första hand vid fyren, Ransvik och Håkull.

Ett område av Kullabergs karaktär är delvis känsligt ur slitagesynpunkt. Det kan därför vara av stor vikt att klart få belyst huruvida det alltmer tilltagande turisttrycket påverkar vegetationen.

1.3 Nutida lövskogsklädda ytor som kan spåras > 100 år tillbaka i tiden, i första hand bokskogarna vid Kullagården och Himmelstorp samt ekkrattet på sydsluttningen mellan Mölle och Ransvik. Ursprungliga vegetationstyper och vissa arter som förekommit under lång tid på Kullaberg bör rimligen förekomma inom de vegetationsytor som ej varit föremål för större förändringar under de senaste hundra åren.

1.4 Områden med redan undersökt intressant vegetation, i första hand mellan Mölle och Ransvik samt vid fyren.

De delar av Kullaberg som under en längre tidsperiod följts

upp beträffande vegetationssammansättningen bör kunna ge en vägledning om Kullaberg håller på att förändras eller i stort bibehåller den vegetation som tidigare beskrivits.

1.5 Våtmarker, i första hand Igla mosse, Kulla mosse, Kars mosse, Ona mosse, Håkulls mosse, Mölle och Björkeröds mosse.

Våtmarkerna är av stort intresse eftersom man oftast kan utgå ifrån att några större ingripande förändringar i underlagets beskaffenhet troligen ej skett under senare år. Även om utdikningar och torvtäkt har förekommit kvarstår ändå partier som funnits under mycket lång tid.

1.6 Klipp- och rasbranter omfattande sydsluttningen mellan Mölle och Ransvik samt nordsidan av Ö Kullaberg.

Liksom föregående områdestyp har branterna tämligen orörda partier med vegetation.

Undersökningar bör helt allmänt inriktas på att underlätta förståelsen av de vegetationsförhållanden som rådde före den omfattande skogsplanteringsvåg som drog fram omkring sekelskiftet (1899/1900).

2 Geografiskt avgränsade områden

2.1 V Kullaberg

2.1.1 Området i anslutning till fyren:

Vegetationen präglas av maritima snår bestående av bl a en- och slånbuskage påverkade av vind och saltstänk men vars utseende inte naturligt förändras i nämnvärd grad. Den höga besöksfrekvensen är däremot en faktor som förmodligen

påverkar fauna och flora i betydande utsträckning. Det bör därför vara av stor vikt att lära känna den detaljerade vegetations- och faunasammansättningen inom ett område av denna socialt sett mycket betydande del av V Kullaberg. Även den vetenskapliga betydelsen är stor. Främst botaniska observationer har gjorts under en avsevärd tidsperiod, varför vissa vegetationsjämförelser mellan olika tidsperioder är möjliga.

2.1.2 Områdena väster och söder golfbanan i anslutning till Igla respektive Kulla mosse: Vegetationen kännetecknas av olika igenväxningsstadier.

I det västligaste av de båda områdena finns ett enbuskdominerat parti i direkt anslutning till golfbanans västra spets. Enarna står tätt, vilket medför ett svagt utvecklat fältskikt. De övriga delarna består av f d betesmarker som håller på att växa igen med främst lövsly. Ett mindre parti med björk ingår.

Även i det norr om Kulla mosse belägna området finns ett omfattande enbuskage. Här är igenväxningen om möjligt av ännu större omfattning och troligen är fältskiktet därmed av ännu sämre kvalitet. Lövsly, björkskog samt askdominerad lövskog ingår i området.

2.1.3 Området mellan Mölle och ca 400 m väster Ransvik:

Vegetationen på den sydliga rasbranten är kanske en av de mest intressanta på hela Kullaberg. Vinterek (Querqus petraea) dominerar och bildar en krattvegetation.

På de mindre branta partierna med en betydligt bättre jordmån avlöser främst bokskog ekkrattet. Skogstypen kan spåras

tillbaka till 1700-talet och är förmodligen ännu äldre. Inblandningen av en del sommarek (Querqus robur) förekommer.

Förmodligen är vegetationen inom hela det ovan beskrivna området av mycket gammalt datum och bör därför vara intressant ur flera synpunkter.

2.1.4 Området norr och öster om Hjorthagen:

Täta enbuskage dominerar tillsammans med björkridåer.

Lokalen är liksom de tidigare enbuskageförekomsterna problematisk ur skötselsynpunkt, bl a med tanke på de täta enbuskagens tendens att kväva sig själva. Vegetationsundersökning bör därför genomföras snarast möjligt.

2.1.5 De barrskogsplanterade partierna av V Kullaberg:

Eftersom förslag framförts att all barrskog på naturreservatet skall tas bort är det angeläget att närmare undersöka det fältskikt som för närvarande finns inom denna skogstyp. Fältskiktets nuvarande utseende måste rimligen tagas i beaktande vid en kommande förändring av hävden. Barrskogen är inte särskilt markerad på kartan som ett område med hög angelägenhetsgrad, eftersom den är spridd över i princip hela V Kullaberg.

2.2 Ö Kullaberg

2.2.1 Klipp- och rasbranten på nordsidan:

Lövskog dominerad av ek och bok täcker i stort sett hela den norra branten. För att vara på en brant, sluttande mot norr, är vegetationen varierande och intressant. Detta be-

ror förmodligen på det ganska skyddade läget. Såväl faunistiskt som vegetationsmässigt torde därför området ha stor vetenskaplig betydelse.

2.2.2 Dalsänkan vid Mölle mosse fram till Björkeröds mosse:

Trädskiktet är dominerat av al och ask på de fuktigare partierna. De avlöses av bok på de högre belägna och därmed torrare lokalerna. Även några smärre barrskogsplanteringar (främst gran) ingår i det föreslagna undersökningsområdet.

2.2.3 Håkull:

Enbuskagen utgör här den dominerande vegetationstypen och är på vissa ställen i behov av skötselåtgärder, eftersom enarna även här tenderar att kväva sig själva och även i viss mån förhindrar utsikten. Området hör till ett av de mera välbesökta på Ö Kullaberg.

2.2.4 Håkulls mosse och Ona mosse:

Våtmarksvegetationen är som tidigare nämnts av stort intresse, eftersom en viss ursprunglig vegetation kan tänkas bibehållen här. Håkulls mosse som är den största av dem båda kantas av lövskogsridåer bestående av björk och bok öster respektive väster om mossen.

2.3 Strandhagen vid Arild

Buskvegetationen hyser rika häckningsmöjligheter för småfågelfaunan, varför inte bara vegetationen utan även faunan är intressant från vetenskaplig synpunkt. Lokalen är känd för sin naturskönhet och är därför attraktiv ur turistsynpunkt och bör även av denna anledning ägnas ett närmare intresse.

XIV FÖRSLAG TILL RIKTLINJER FÖR SKÖTSELN AV KULLABERGS-RESERVATEN (KARTA 12)

Inventeringen av naturtyper och markanvändning, den markhistoriska utredningen samt vissa uppgifter i litteraturen omkring Kullaberg har här bearbetats till tänkbara målsättningar för skötseln av reservaten. Redovisade förslag till målsättningar bygger enbart på nu föreliggande material och är mycket preliminära. De kan komma att revideras i samband med föreslagna fördjupade inventeringar.

Västra Kullaberg

I resolutionen heter det bl a:

"Ifrågavarande del av Kullaberg utgöres av en halvö, som saknar sin motsvarighet i landet. De vetenskapliga, sociala och landskapsestetiska värdena är var för sig av sådan omfattning att de i hög grad motiverar att området avsätts som naturreservat. Områdets vetenskapliga värden är väl kända och dokumenterade genom att det blivit ett av de mera eftertraktade biologiska och geovetenskapliga forskningsfälten i landet." "Naturreservatet skall vårdas och förvaltas av AB Kullabergs Natur i samråd med Skogsvårdsstyrelsen och länets råd för skötsel av naturreservat enligt en av länsstyrelsen fastställd skötselplan. Naturreservatets syfte skall vara att med bevarande av dess morfologi, växt- och djurvärld bereda allmänheten goda möjligheter att uppleva områdets natur. I planen skall eftersträvas att ersätta barrskogsbestånd med lövskog eller överföra sådana bestånd till öppen mark."

Område 1

Beskrivning: Trädskiktet består i huvudsak av planterad ca 60-årig svarttall (Pinus nigra) med enstaka inblandning av gran. Fältskiktet domineras mestadels av graminider med inslag av hallon

Målsättning:

alt 1: Ersätta barrskogen med ekskog

alt 2: Förändra de större sammanhängande skogspartierna (S golfbanan, vid Djupadal och Barakullen) till skogfri betesmark

Område 2

Beskrivning: Lövskog dominerad av björk

Målsättning:

alt 1: Utveckla en lövskog med inslag av flera olika trädslag (björk, ek, alm, bok, lind m fl)

alt 2: Överföra området till skogfri betesmark

Område 3

Beskrivning: Lövskog dominerad av ek, Området mellan Mölle och Ransvik består till största delen av ekkratt (Quercus petraea) medan de inre partierna samt nordsidan domineras av lite resligare skog (Q. robur) till följd av ett fördelaktigare underlag

Målsättning: Fortsatt utveckling som lövskog dominerad av ek

Ekkrattet bör bibehålla sitt nuvarande utseende

Vissa partier kan överföras till betesmark (ex nyplanteringarna strax V golfbanan och vid Bökebolet samt en del av ekpartiet S Ablahamn). För övrigt bör ekskogen skötas med förlängd omloppstid

Området 4

Beskrivning: Bokskog av såväl hed- som ängstyp. Total dominans av bok med något inslag av andra lövträd främst ek i kantzonerna till annan lövskog

Målsättning: Bevara bokskogen genom förlängd omloppstid

Område 5

Beskrivning: Askdominerad lövskog med inslag av al, alm, björk m fl trädslag. Ofta fuktigt underlag

Målsättning: Utforma en blandlövskog dominerad av ask

Område 6

Beskrivning: Mer eller mindre täta snår av enbuskar

Målsättning:

alt 1: Restaurering av den tidigare fäladsmarken med

spridda enbuskbestånd. Enbuskbestånden i branterna bör dock undantagas

alt 2: Total bortröjning av bestånden för utvidgning av betesmarken

alt 3: Lämna buskagen utan åtgärd

Område 7

Beskrivning: Öppen gräsmark; vissa partier buskbevuxna

Målsättning: Hävda ett öppet beteslandskap

Östra Kullaberg

I resolutionen från avsättningstillfället (3/8 1965) framhölls bl a följande: "Det nu föreslagna naturreservatet är beläget i ett ur naturvårdssynpunkt betydelsefullt område. Genom avsättning av områden, vilka är representativa för svensk natur och det svenska odlingslandskapet kan forskningens intresse tillgodoses samtidigt som man till eftervärlden bevarar exempel på äldre odlingsformer och försvinnande landskapstyper." Vidare hyser området en rikt varierad natur innefattande de branta och dramatiska stränderna. Genom sin storleksordning medger området att olika naturvårdsaspekter kan bli väl tillgodosedda samtidigt som allmänhetens behov av rekreationsområden i denna del av Västskåne också tillgodoses. För att området skall tåla att frekventeras av en större allmänhet fordras att tillgängligheten ägnas stor uppmärksamhet. I detta hänseende bör särskilt nämnas vikten av att parkeringsplatser iordningställes och att lämpliga vandringsleder utmärkes.

Område 1

Beskrivning: Granplantering av varierande ålder. Även planteringar med främmande barrträd ingår

Målsättning: Granen bibehålles på större sammanhängande ytor (mer än 10 ha). I övrigt bör granen successivt ersättas av bok eller annat inhemskt lämpligt lövträdslag

Område 2

Beskrivning: Tallskog av varierande ålder

Målsättning: Tallen må bibehållas på störrre sammanhängande områden (mer än 10 ha). I övrigt successiv ersättning av tallen med främst bok eller annat inhemskt, för lokalen lämpligt lövträdslag

Område 3

Beskrivning: Lärkplanteringar

Målsättning: Ersätta lärken med lövskog (främst bok)

Område 4

Beskrivning: Bokskog av såväl hed- som ängstyp

Målsättning: Bevara bokskogen genom förlängd omloppstid. Lönnplanteringen (Acer pseudoplatanus) i bokskogen vid Himmelstorp bör ersättas med bokplantor (lönnplantorna kan bilda skärm)

Område 5

Beskrivning: I huvudsak fuktiga lokaler med askdominerad lövskog. Undantag finns vid Mölle mosse samt ett mindre parti strax norr om lärkplantering vid Larås där klibbal utgör dominerande trädslag. Även alm och klibbal utgör ett betydande inslag på de askdominerade lokalerna

Målsättning: Utforma en blandlövskog med al, alm och ask som huvudkomponenter

Område 6

Beskrivning: Mer eller mindre täta snår av enbuskar, ofta i anslutning till högt belägna lokaler t ex Håkull och Sadeln. Även barrträd förekommer i anslutning till enbuskvegetationen på topparna (främst tall)

Målsättning: Generell utglesning av enbuskagen så att större öppna ytor mellan varje enbuskgrupp uppkommer. Dessutom bör utsiktsmöjligheterna underlättas i görligaste mån. Vid de vandringsleder som korsar eller når utsiktpunkter av värde, bör fullständig bortröjning av all utsiktshindrande vegetation inklusive enbuskar ske

Område 7

Beskrivning: Lövskog dominerad av björk

Målsättning: Utveckla en lövskog med björk som domineran-de trädslag

Område 8

Beskrivning: Lövskog dominerad av ek

Målsättning: Fortsatt utveckling som lövskog dominerad av ek

Område 9

Beskrivning: Brant klädd med lövskog av blandad sammansättning. Ek och bok är dominerande trädslag. Bland övriga arter må nämnas björk, rönn, alm och ask. I fältskiktet märks på vissa ställen ett förhållandevis rikt inslag av orkidéer (främst Orchis mascula)

Målsättning: Bevara vegetationen i dess nuvarande skick

Område 10

Beskrivning: Kulturmark kring Björkeröd, Himmelstorp och Haga bestående till största delen av igenvallad åker

Målsättning: Bevara ett levande landskap präglat av betesgång

Område 11

Beskrivning: Åker och tomtmark

Målsättning: Bibehålla nuvarande markanvändning. Alternativt kan eventuellt vissa områden omföras till betesmark

Strandhagen vid Arild

Beskrivning: Vegetationen är hedartad med ett buskskikt som domineras av Prunus spinosa (slån), Rosa canina (nypon) och Rubus fruticosus (björnbär)

Målsättning: Bevara strandhagen öppen med ett icke dominerande buskskikt.

XV KARTFÖRTECKNING

Karta 1: Ort- och lokalnamn inom Kullabergsreservaten

Karta 2: Kullabergs topografi (S Behrens 1953)

Karta 3: Skogens ungefärliga utbredning omkring år 1715

Karta 4: Skogens ungefärliga utbredning år 1750-1800

Karta 5: Skogens ungefärliga utbredning år 1850

Karta 6: Skogens ungefärliga utbredning år 1911

Karta 7: Skogens ungefärliga utbredning år 1974

Karta 8: Markanvändning och naturtyper 1974

Karta 9: Geologiskt betydelsefulla objekt

Karta 10: Fasta fornlämningar

Karta 11: Förslag till områden som kräver fördjupade inventeringar

Karta 12: Riktlinjer för skötseln: områdesindelning

SPRIDNINGS- OCH PUBLICERINGSTILLSTÅND

I detta arbete ingående kartmaterial är godkänt ur sekretessynpunkt för spridning jämlikt tillstånd av statens lantmäteriverk 1976-02-11 och för publicering som särtryck ur Ekonomiska kartan från Statens Lantmäteriverk jämlikt publiceringstillstånd nr 1476, LiberKartor, Stockholm.

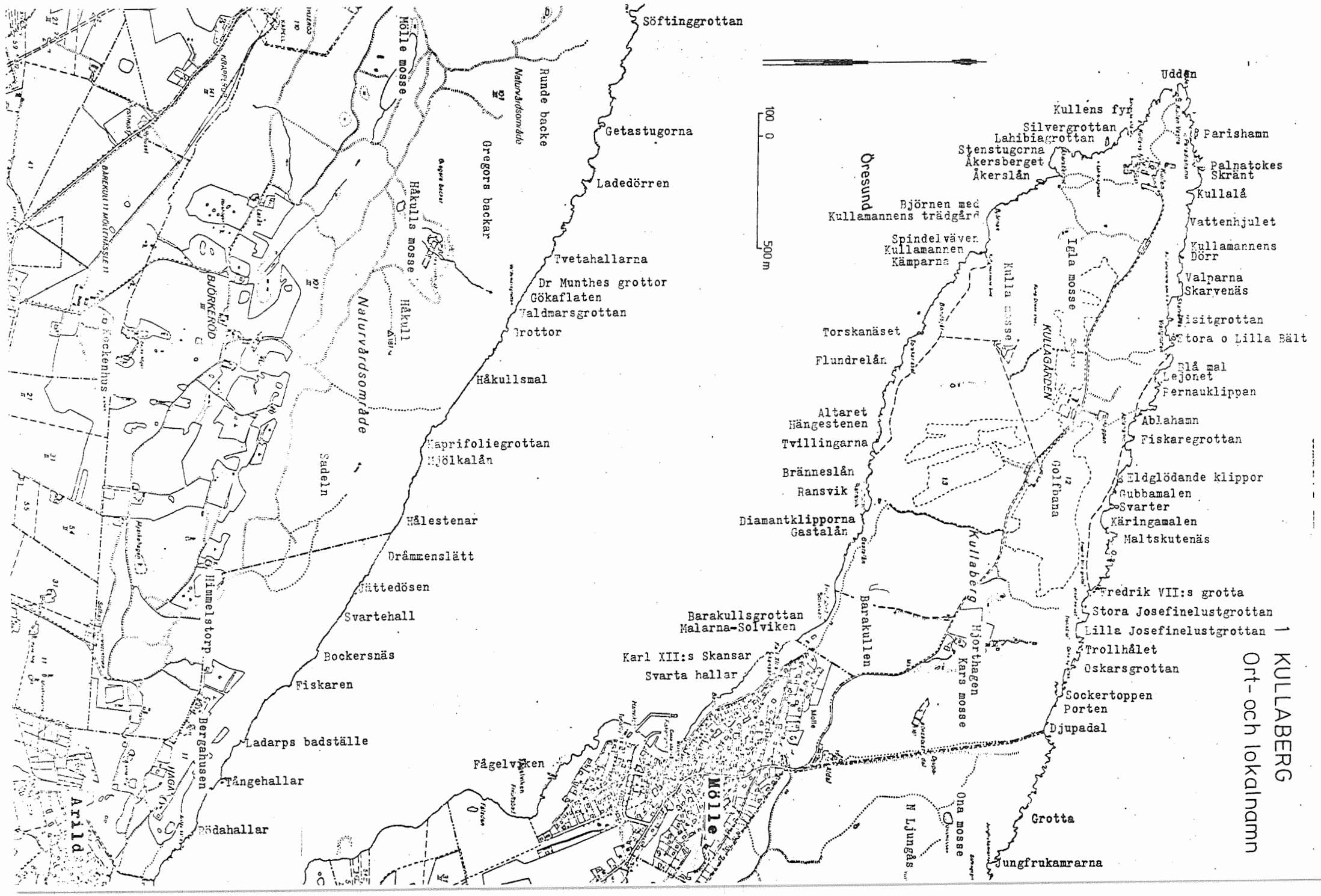
1 KULLABERG
Ort- och lokalnamn
100 0 500 m
Söftinggrottan
Getastugorna
Ladedörren
Tvetahallarna
Dr Munthes grottor
Gökaflaten
Valdmarsgrottan
Grottor
Håkullsmal
Kaprifoliegrottan
Mjölkalån
Hålestenar
Drämmenslätt
Sättedösen
Svartehall
Bockersnäs
Fiskaren
Ladarps badställe
Tångehallar
Rödahallar
Fågelviken
Runde backe
Naturvårdsområde
Gregors backar
Möllemosse
Håkulls mosse
Håkull
Naturvårdsområde
Sadeln
Himmelstorp
Bergahusen
Arild
Möllebro
Karl XII:s Skansar
Svarta hallar
Barakullsgrottan
Malarna-Solviken
Barakullen
Kullaberg
Hjorthagen
Kars mosse
Ona mosse
N Ljungås
Grotta
Jungfrukamrarna
Djupadal
Sockertoppen
Porten
Oskarsgrottan
Trollhålet
Lilla Josefinelustgrottan
Stora Josefinelustgrottan
Fredrik VII:s grotta
Maltskutenäs
Käringamalen
Svarter
Gubbamalen
Eldglödande klippor
Golfbana
Fiskaregrottan
Ablahamn
Pernauklippan
Blå mal
Lejonet
Stora o Lilla Bält
Visitgrottan
Valparna
Skarvenäs
Kullamannens Dörr
Vattenhjulet
Kullalå
Palnatokes Skränt
Parishamn
Udden
Kullens fyr
Silvergrottan
Lahibiagrottan
Stenstugorna
Åkersberget
Åkerslån
Öresund
Björnen med Kullamannens trädgård
Spindelväven
Kullamannen
Kämparna
Kulla mosse
Igla mosse
KULLAGÅRDEN
Torskanäset
Flundrelån
Altaret
Hängestenen
Tvillingarna
Bränneslån
Ransvik
Diamantklipporna
Gastalån
Kockenhus
BJÖRKEKÖD

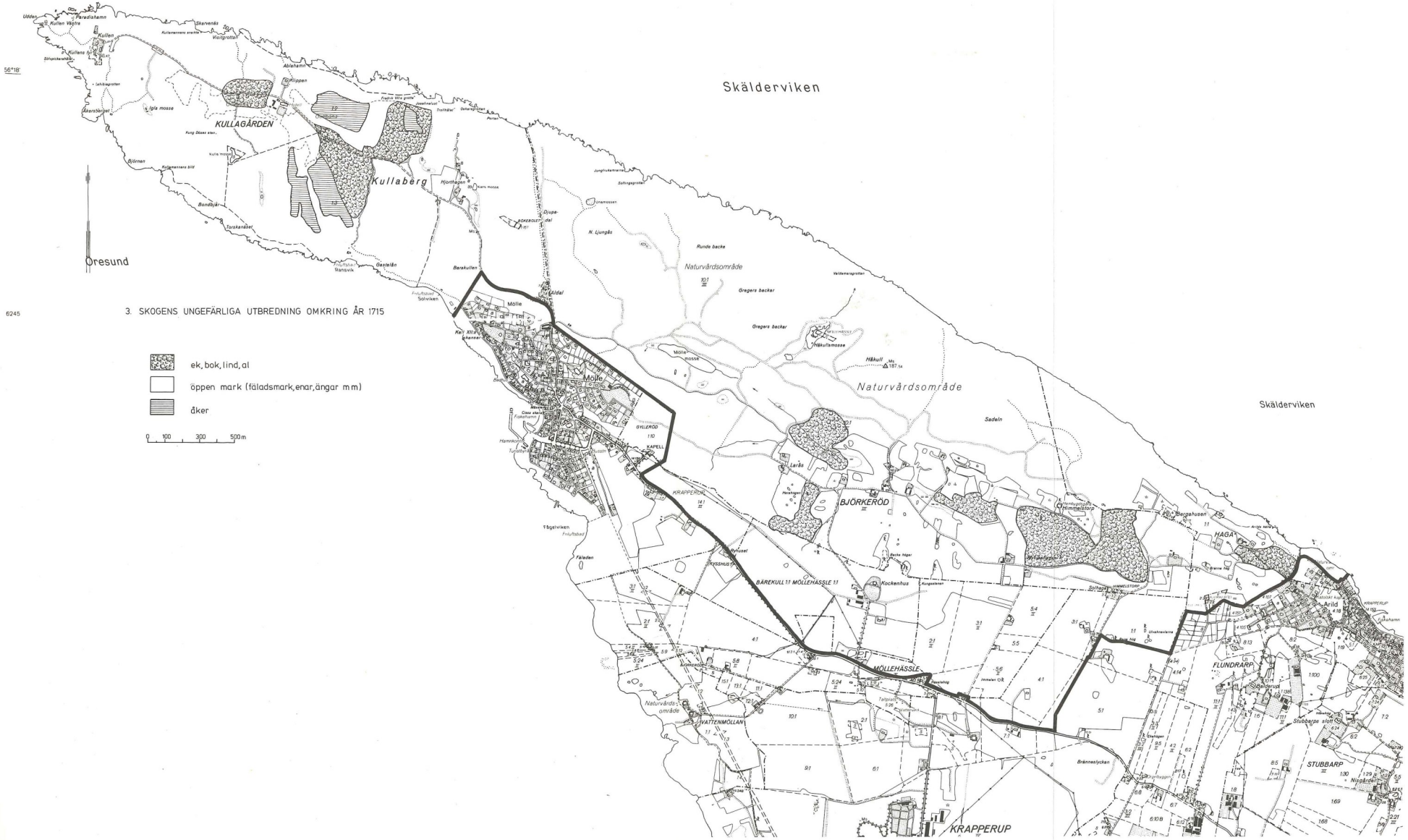
Skälderviken
Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvärdsområde
Naturvärdsområde
Naturvärdsområde
Möllehuset
Möllehusmossen
Gregers backar
Gregers backar
Runde backe
Sadeln
Larås
BJÖRKERÖD
BÄREKULL 17 MÖLLEHÄSSLE 13
MÖLLEHÄSSLE
KRAPPERUP
KRAPPERUP
HATTENMÖLLAN
FLUNDRARP
STUBBARP
HAGA
Arild
Kockenhus
Himmelstorp
Bergshusen
Brännesslyckan
Fågelviken
Fälden
Gästelån
Barakullen
Kaldal
Mölle
SVILERÖD
KAPELL
Hanaskog
Hålkullamossen
Håkull
Ms 187,54
Ljungås
Ljunamossen
Solhaga
Ödegården
Stubbarps slott
Nygården
Ålgårdsmossen
Ålgårdsgrottan
Kullamannens grotta
Kullamannens bild
Kullamannens snäcka
Visitgrottan
Skarvenäs
Paradishamn
Ablahamn
Klippen
Fruntimmersgrottan
Troll-Hålan
Dekanegrottan
Portal
Junghuskammaren
Solhagegrottan
Djupadal
Hjorthagen
Mars mosse
Mölle mosse
Ålgårdsmossen
Ålgårdsgrottan
Fruntimmersgrottan
Valdemarsgrottan
Kungsgatan
Kungsgatan
Kungsgat

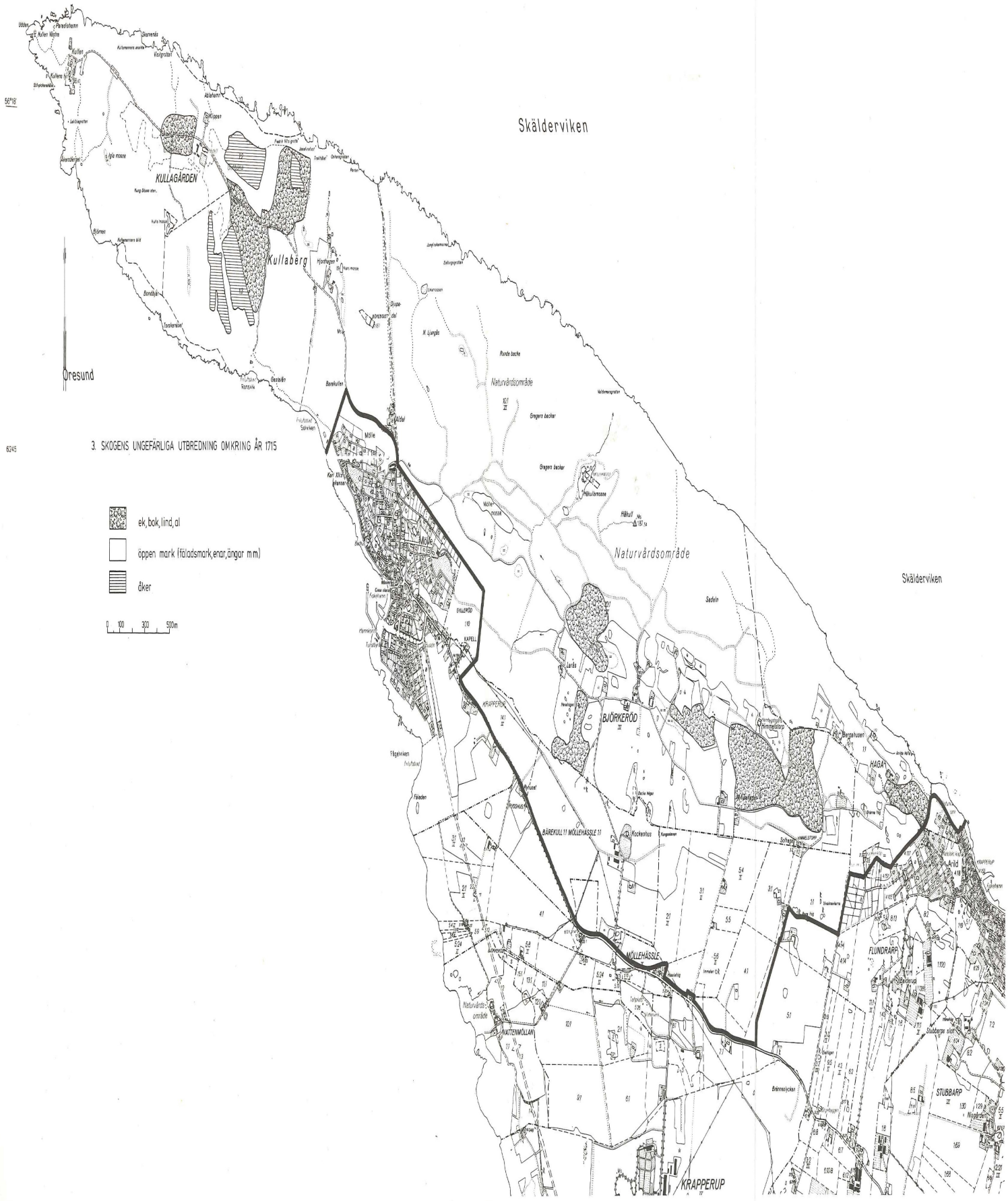
3. SKOGENS UNGEFÄRLIGA UTBREDNING OMKRING ÅR 1715
ek, bok, lind, al
öppen mark (fäladsmark, enar, ängar mm)
åker
0 100 300 500m
Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvårdsområde
Möllebäcken
Möllebro
Möllebro
SILLEKÖD
KAPELL
KRAPPERUP
BJÖRKERÖD
BÅREKULL 11 MÖLLEHÄSSLE 11
MÖLLEHÄSSLE
MATTENMÖLLAN
HAGA
FLUNDRARP
STUBBARP
KRAPPERUP

4. SKOGENS UNGEFÄRLIGA UTBREDNING ÅR 1750-1800
område där tillgängligt referensmaterial påträffats
lövskog
öppen mark
0 100 300 500m
Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvårdsområde
Molle
BJÖRKEROD
BAREKULL 11 MÖLLEHASSLE 11
MÖLLEHASSLE
VATTENMÖLLAN
KRAPPERUP
FLUNDRARP
STUBBARP
HAGA
Arild

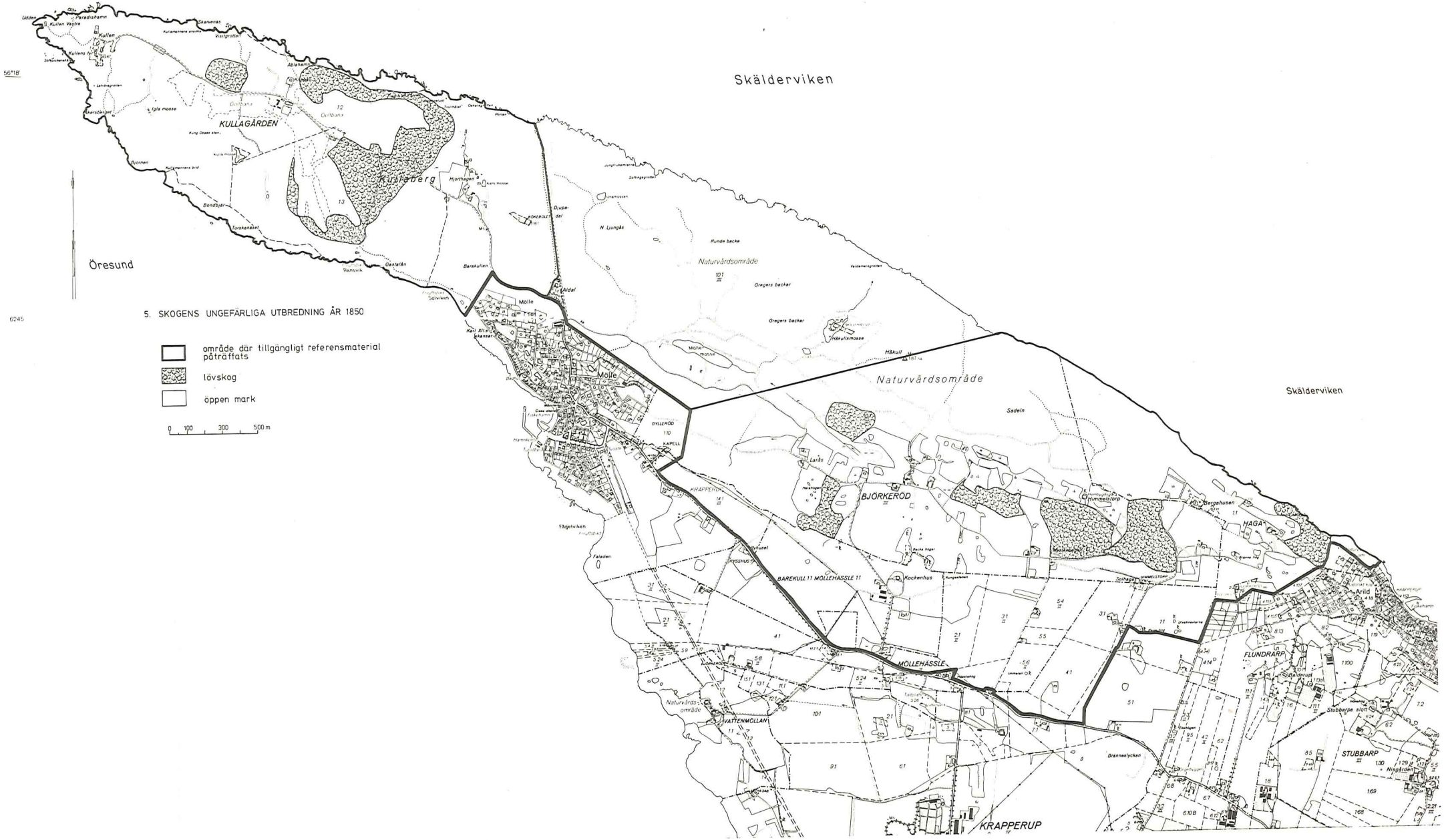
5. SKOGENS UNGEFÄRLIGA UTBREDNING ÅR 1850
område där tillgängligt referensmaterial påträffats
lövskog
öppen mark
0 100 300 500 m
Öresund
Skälderviken
Skälderviken
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Mölle
BJÖRKERÖD
HAGA
FLUNDRARP
STUBBARP
MOLLEHASSLE
BAREKULL 11 MÖLLEHASSLE 11
VATTENMÖLLAN
KRAPPERUP
Arild
Sadeln
Larås
Kockenhus
Bergshusen
Himmelstorp
Solhage
Stubbarpe slott
Nipgården
Brännelycken
Fågelviken
Faladen
Barekullen
Gastelån
Hansvik
Solviken
Håkull
Håkullsmossen
Mölle mosse
N. Ljungås
Gregers backar
Kunde backe
Djupa-dal
Hjorthagen
Bondbjär
Torskenäset
Fiornen
Igla mosse
Kullen
Kullens fyr
Paradishamn
Udden
Skarvenäs
Visitgrottan
Abiahamn
Gullbana
Kung Oscars sten
Lanbergsgrotten
Kaersberget
Kullamannens bord
Kullamannens grotta
Kullamannens backe
Gyllerod
Kapell
Krappenhus
Vattenmöllan
Naturvårdsområde
Kungsstenen
Mellanvägen
Bredaskogsvägen
Bredaskogsvägen
Brännelycken
Stubbarpe slott
Nipgården
Arild
Flundrarp
Bjärsjö
Himmelstorp
Bergshusen
Solhage
Kockenhus
Sadeln
Larås
Mölle
Mölle
Kungsstenen
Kung Oscars sten
Kullamannens bord
Kullamannens grotta
Kullamannens backe
Lanbergsgrotten
Kung Oscars sten
Kullen Västra
Kullens fyr
Paradishamn
Udden
Skarvenäs
Visitgrottan
Abiahamn
Igla mosse
Kaersberget
Fiornen
Bondbjär
Torskenäset
Gastelån
Hansvik
Solviken
Barekullen
Djupa-dal
Hjorthagen
Kars mosse
N. Ljungås
Gregers backar
Gregers backar
Håkull
Håkullsmossen
Mölle mosse
Kunde backe
Gyllerod
Kapell
Krappenhus
Fågelviken
Faladen
Vattenmöllan
Naturvårdsområde

Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Naturvårds-
område
BJÖRKEROD
HAGA
FLUNDRARP
STUBBARP
KRAPPERUP
MÖLLEHASSLE
BAREKULL 11 MÖLLEHASSLE
HATTENMÖLLAN
Skälderviken
6. SKOGENS UNGEFÄRLIGA UTBEDNING ÅR 1911
lövskog
barrskog planterad omkring sekelskiftet 1900
öppen mark
0 100 300 500 m

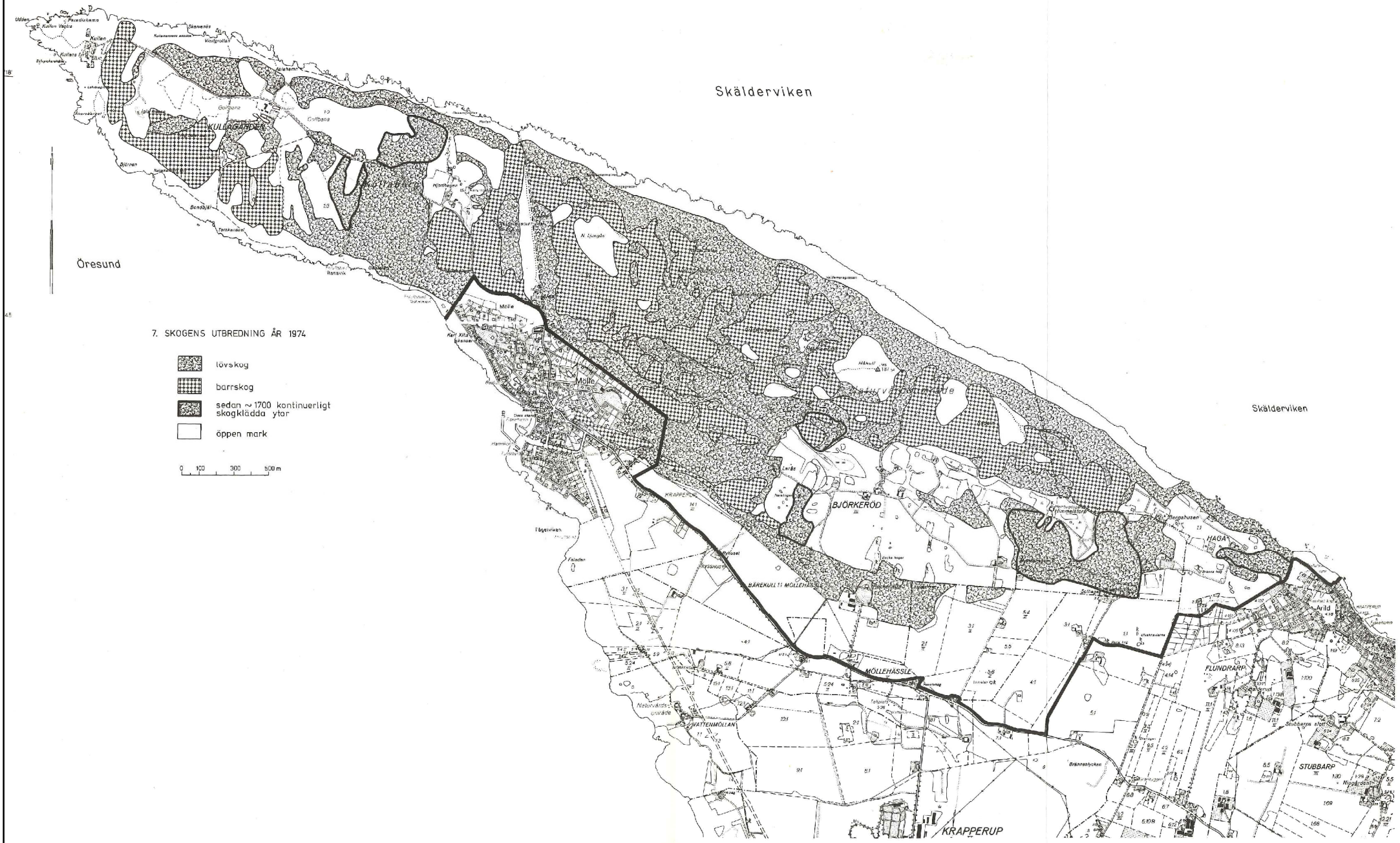
7. SKOGENS UTBREDNING ÅR 1974
lövskog
barrskog
sedan ~ 1700 kontinuerligt skogklädda ytor
öppen mark
0 100 300 500 m
Öresund
Skälderviken
Skälderviken
KULLAGÅRDEN
Golfbana
Golfbana
Möllehamn
Möllehamn
Möllehamn
Ransvik
Hjorthagen
Bondbjörl
Tonskärsbäl
N. Ljungås
Hanhull
Larås
BJÖRKERÖD
Tågeviken
Fäladen
BÅREKULL 1:1 MÖLLEHASSLE
MÖLLEHASSLE
KRAPPERUP
Naturvårdsområde
VATTENMÖLLAN
Brännebäcken
Bergahusen
HAGA
Arild
FLUNDRARP
Stubbarps slott
STUBBARP
Nygårdens

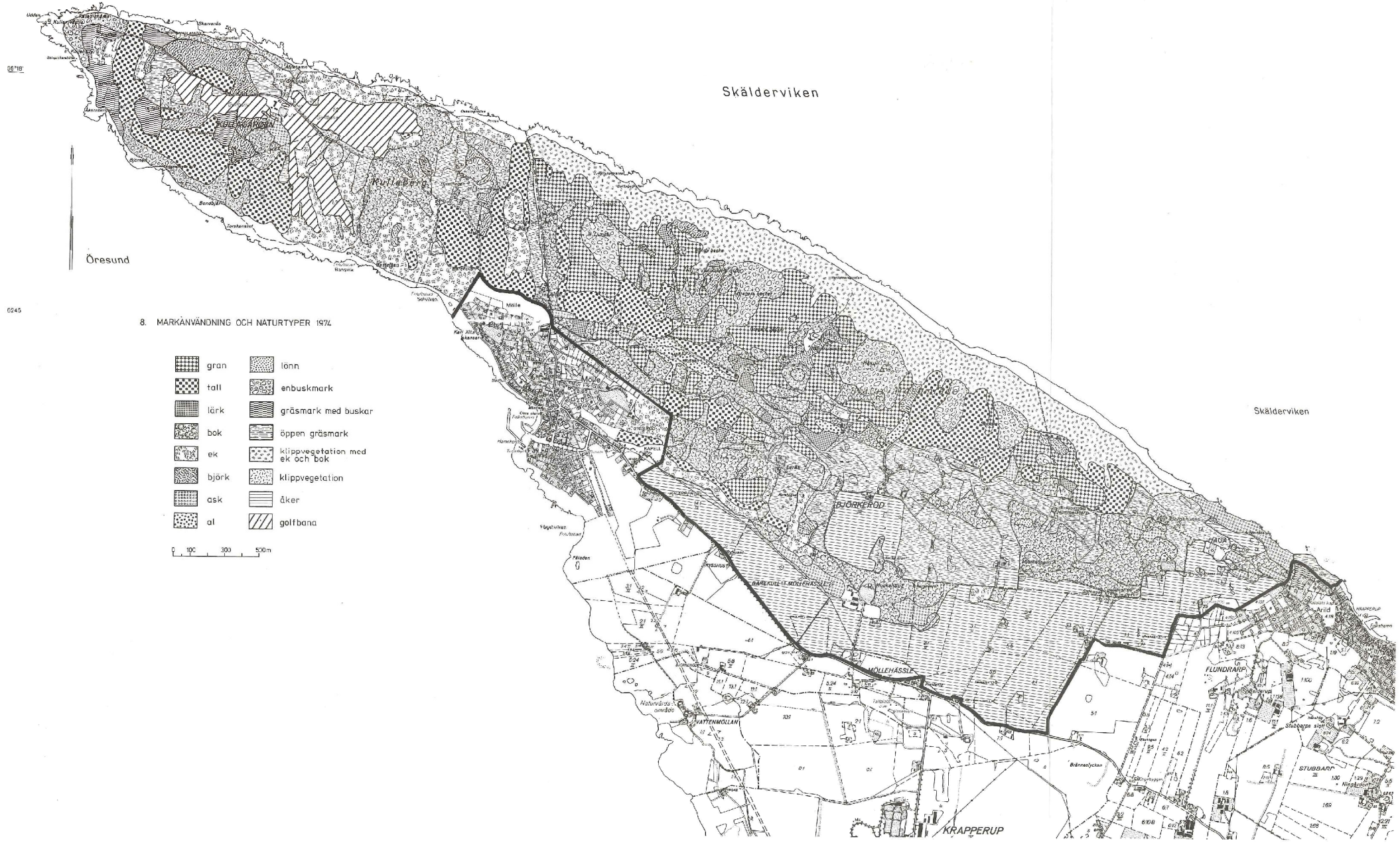
8. MARKANVÄNDNING OCH NATURTYPER 1974
gran
tall
lärk
bok
ek
björk
ask
al
lönn
enbuskmark
gräsmark med buskar
öppen gräsmark
klippvegetation med ek och bok
klippvegetation
åker
golfbana
0 100 300 500m
Skälderviken
Öresund
KOLEKARGÅRDEN
Mullaberg
Möllebäck
Möllebäck
KAPELL
BJÖRKERÖD
BÅREKULLE MOSEHUS
MÖLLEHÄSSLE
VATTENMÖLLAN
Naturvärde område
Fågelviken
Fäladen
Brännaslycken
KRAPPERUP
FLUNDRARP
Stubbarps slott
STUBBARP
Ardid
Skälderviken

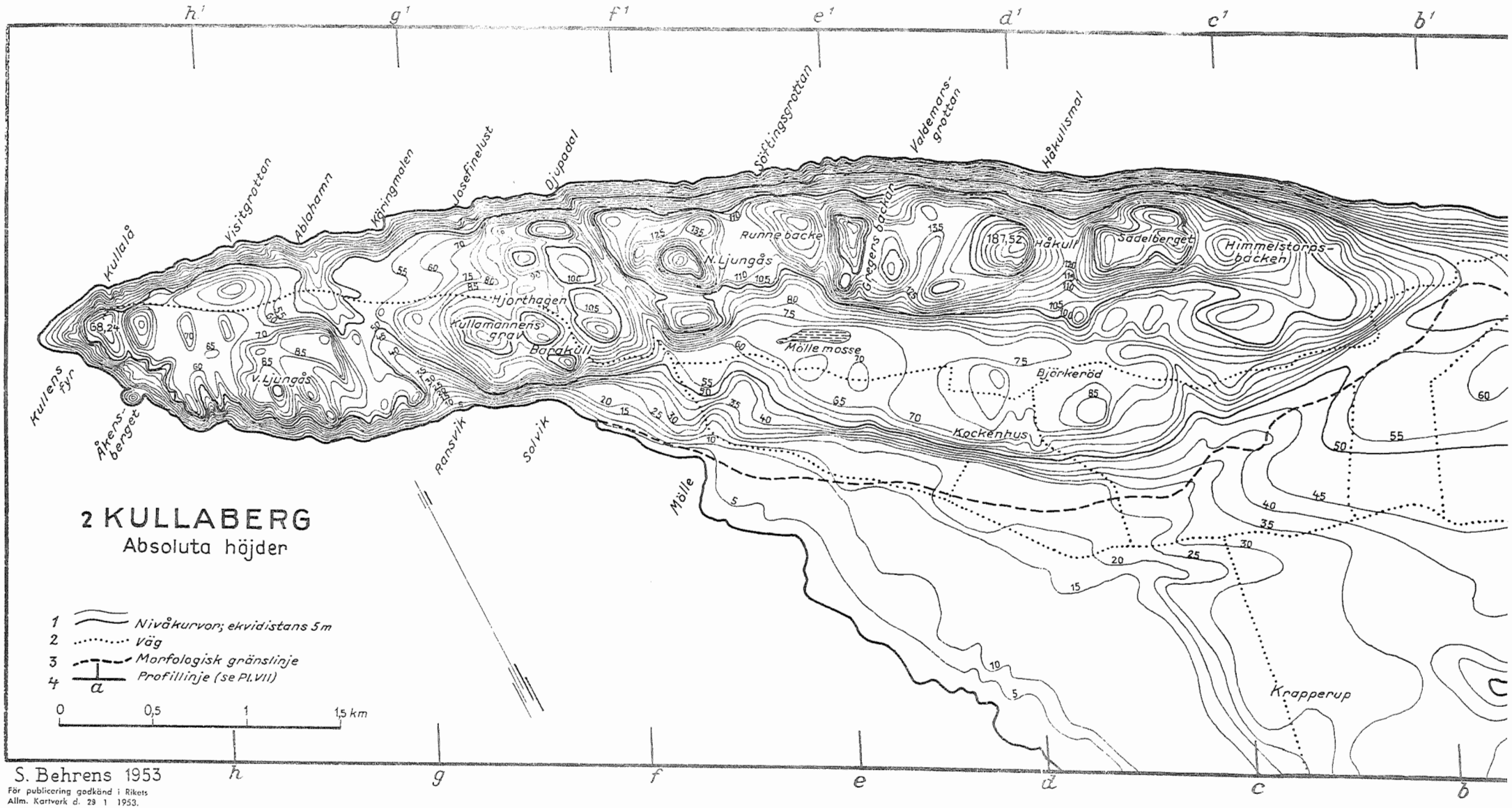

S. Behrens 1953

För publicering godkänd i Rikets Allm. Kartverk d. 29 1 1953.

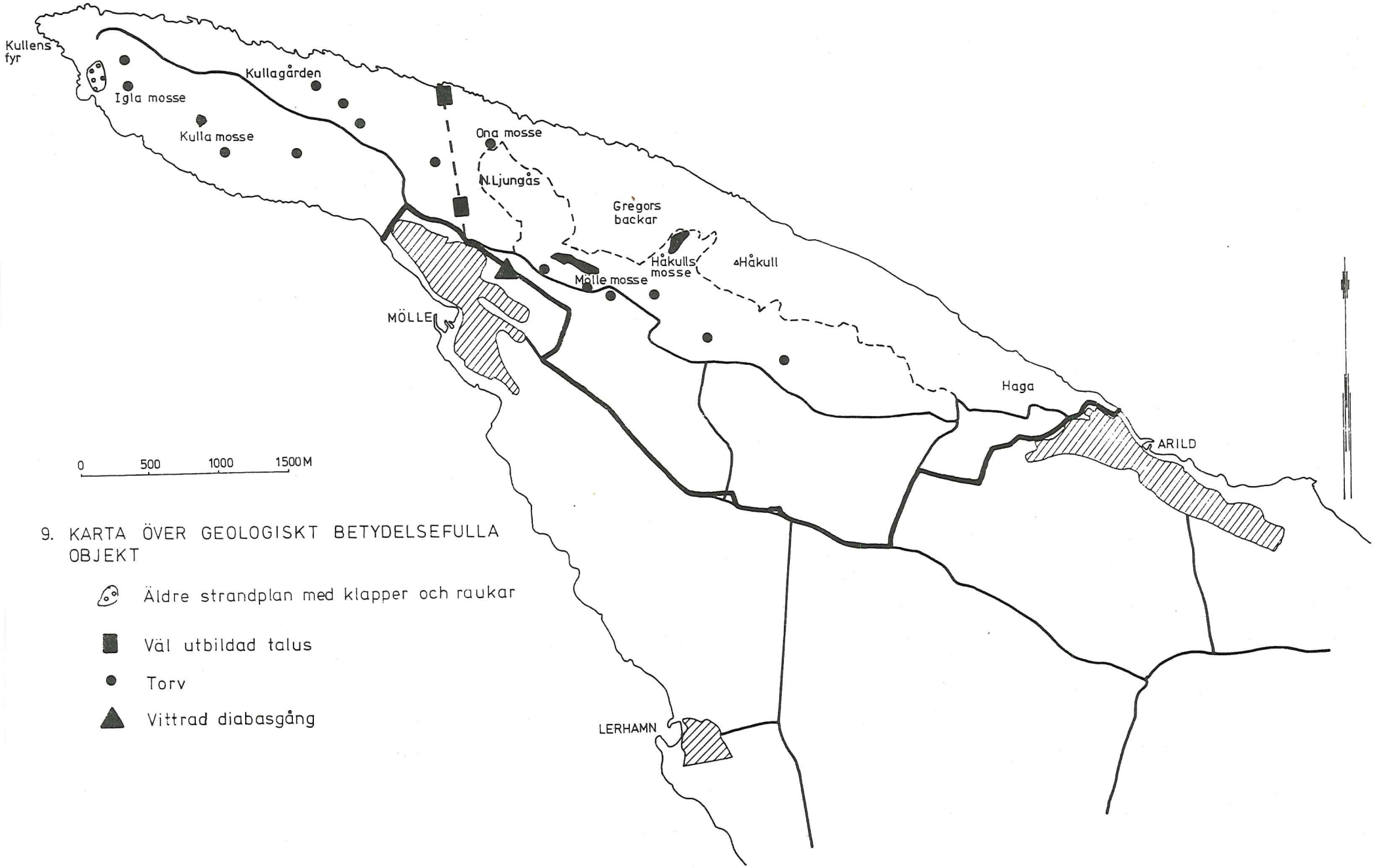

9. KARTA ÖVER GEOLOGISKT BETYDELSEFULLA OBJEKT

Äldre strandplan med klapper och raukar

Väl utbildad talus

Torv

Vittrad diabasgång

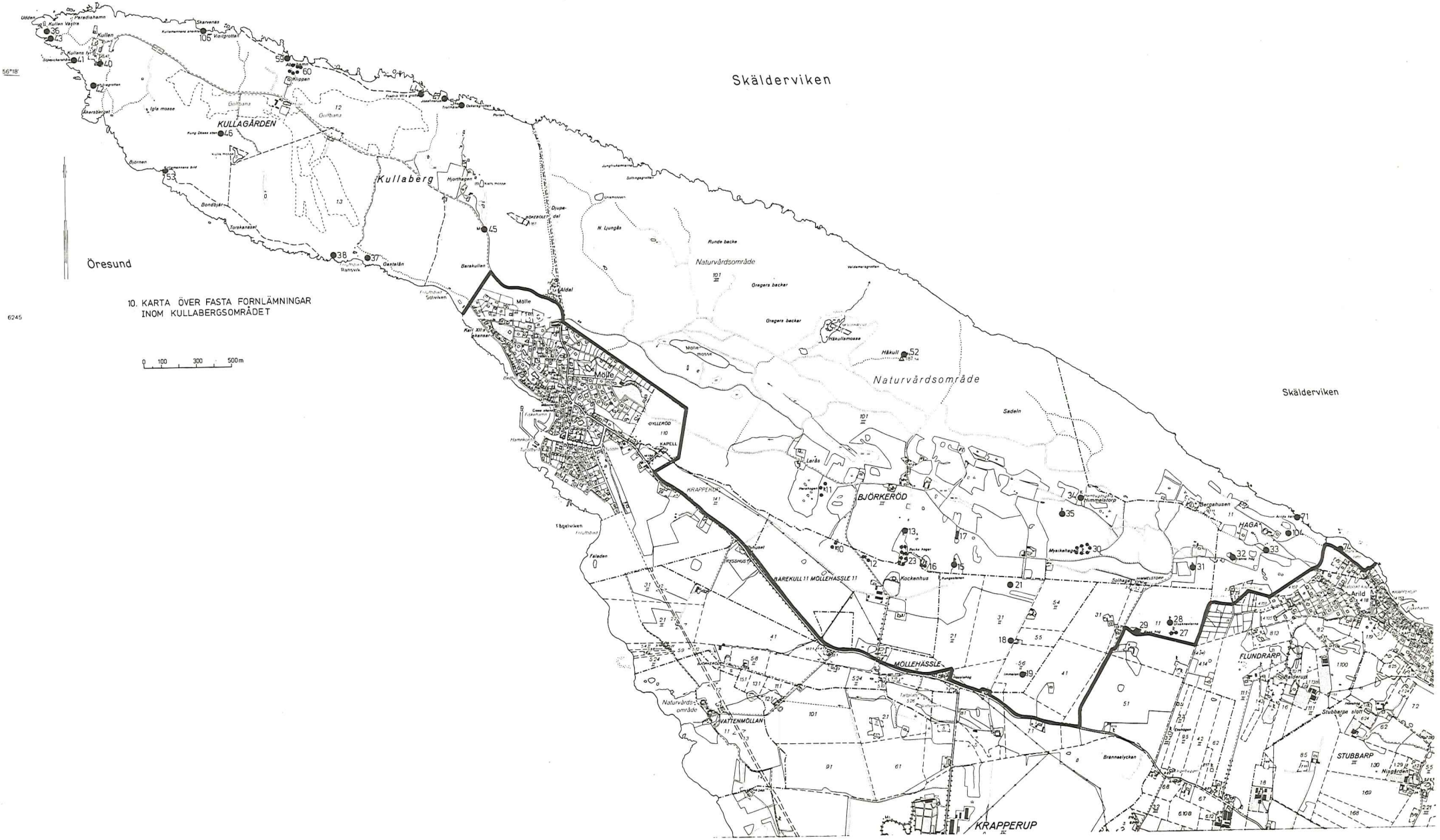
Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvärdsområde
Naturvärdsområde
Naturvärdsområde
Skälderviken
Möllehässle
BJÖRKEROD
HAGA
FLUNDRARP
STUBBARP
KRAPPERUP
VATTENMÖLLAN
MÖLLEHÄSSLE
BAREKULL 11 MÖLLEHÄSSLE 11
Golfbana
Golfbana
Gyllerod
Kapell
Krapperup
Kockenhus
Himmelstorp
Bergahusen
Arild
Stubbarps slott
Nipgården
Brannaelycken
Sadeln
Runde backe
Gregers backar
Gregers backar
Håkullamossen
Håkull
Molle mosse
Larås
Myrkehage
Solhage
Faladen
Bondbjär
Torskanäset
Gastelån
Ramsvik
Barekullen
Oldal
Djupedal
N. Ljungås
Hjorthagen
Karsmossen
Kullen
Kullens V
Kullen Västra
Paradishamn
Skarvenäs
Kvalgrottan
Klippan
Igla mosse
Åkersberget
Björnen
Kungl. Ottens sten
Kullamossens bild
Kullamossens anslutning
Kullamossens anslutning
Sölvikvägen
Hamnkärr
Hamnkärr
Fiskarhamn
Fiskarhamn
Ingelvikvägen
Ingelvikvägen
Ingelvikvägen

Skälderviken
Öresund
12 RIKTLINJER FÖR SKÖTSELN:
OMRÅDESINDELNING
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Golfbana
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Skälderviken
Möllehässle
BJÖRKERÖD
BÄREKULL 1:1 MÖLLEHÄSSLE 1:1
KRAPPERUP
VATTENMÖLLAN
FLUNDRARP
STUBBARP
HAGA
Arild
Bergahusen
Hemmestorp
Klockenhus
Hällkull
Fågelviken
Filesden
Ransvik
Torekanäset
Bondfjäll
Hjortkagen
Gregers backar
Rende backe
Sellan
Larås
Brännestycken
Stubbarps slott
Ningården
Sulhagen
Möllehässle
Krapperup

2

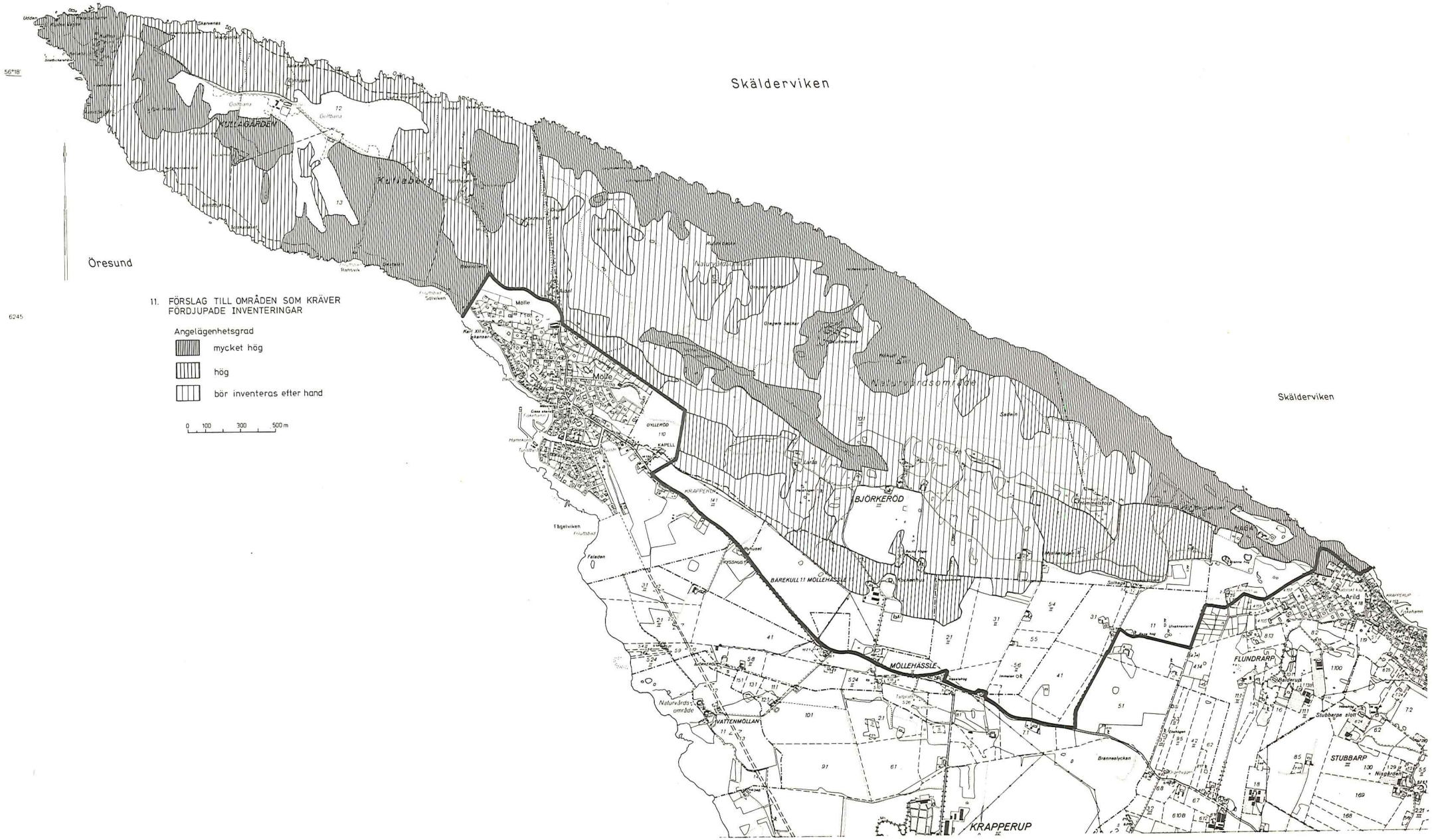
Skälderviken
Öresund
Skälderviken
KOELGÅRDEN
Kullaberg
Molle
BJÖRKEROD
MÖLLEHÄSSLE
KRAPPERUP
FLUNDRARP
STUBBARP
Arild
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
VATTENMÖLLAN
Tågelviken
Faladen
Saxtin
Bränneslyckan
Stubbarps slott
Nisgården
Solhagen
BÅREKULL 11 MÖLLEHÄSSLE
GYLLEROD
KAPELL
KNAPPERUP
Gullbana
Gullbana
Solviken
Rahtvik
Skarvenes
Utden
56°18'
6245
11. FÖRSLAG TILL OMRÅDEN SOM KRÄVER FÖRDJUPADE INVENTERINGAR
Angelägenhetsgrad
mycket hög
hög
bör inventeras efter hand
0 100 300 500 m

XVI FOTOBILAGA

På tre sidor illustreras branterna mot havet, skogsvegetationen samt de öppna och igenväxande markerna. Bilderna är tagna under våren och sommaren 1975 av Monica Danielsson (M D) och Lars Påhlsson (L P).

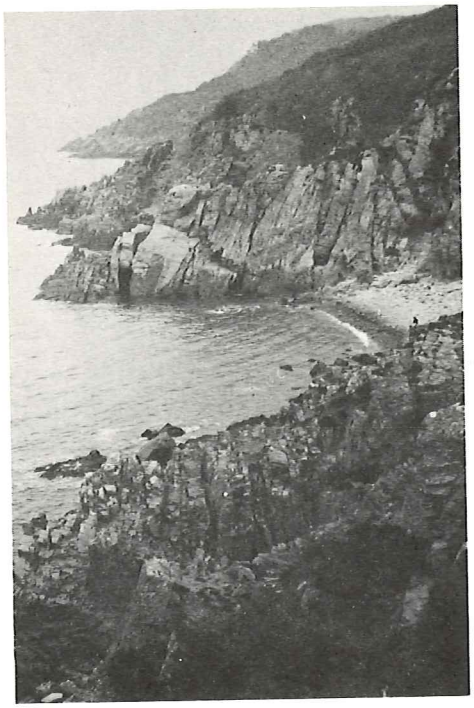

Branterna på nordsidan vid Ablahamn.(Även bilderna nedan) 1975-10-22 L.P.

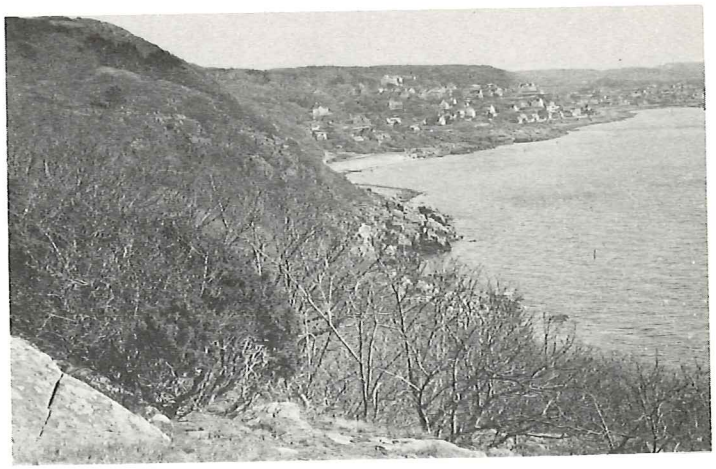

Krattskogar på sydsluttningen ovanför Ransvik.I bakgrunden Mölle.1975-03-13L.P

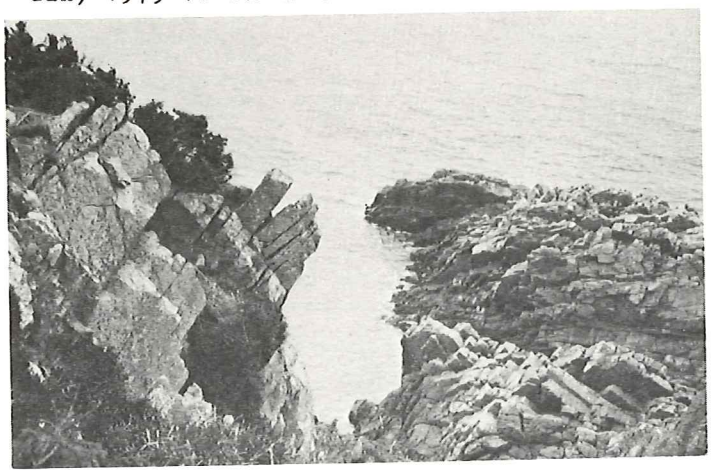

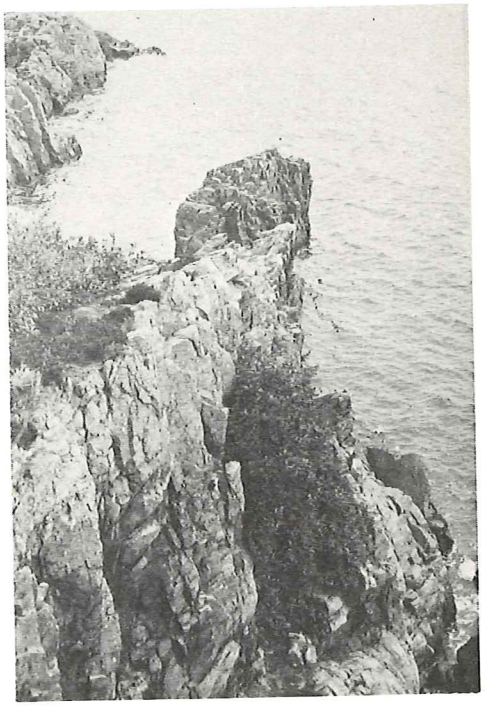

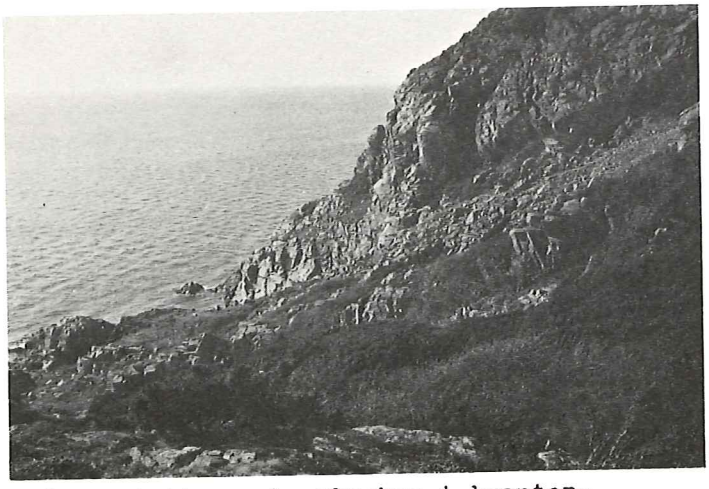

Snårvegetation och enbuskar i branterna väster om Ransvik.1975-03-13 L.P.

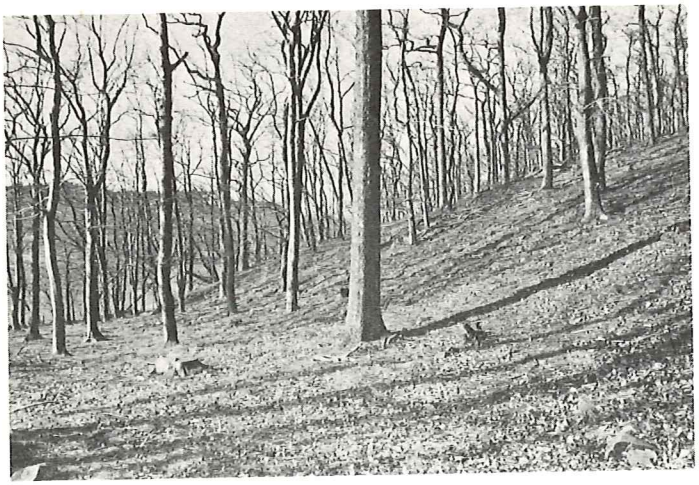

Övergången från bokskog till ekskog i området mellan golfbanan och Ransviksvägen. 1975-03-13 L.P.

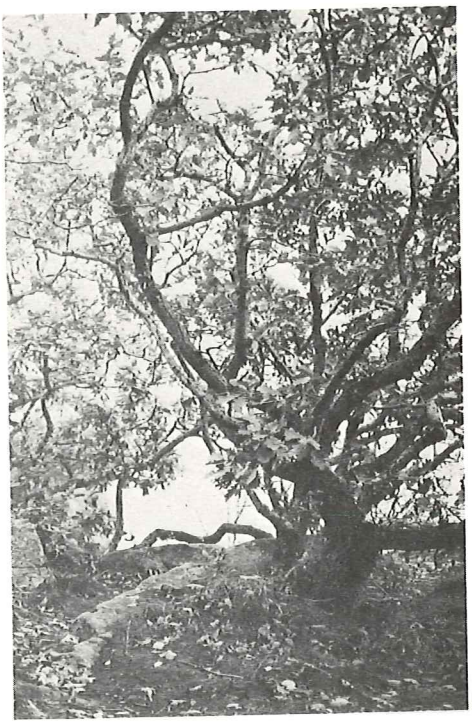

Ek på nordsluttningen vid Ablahamn. 1975-10-22. L.P.

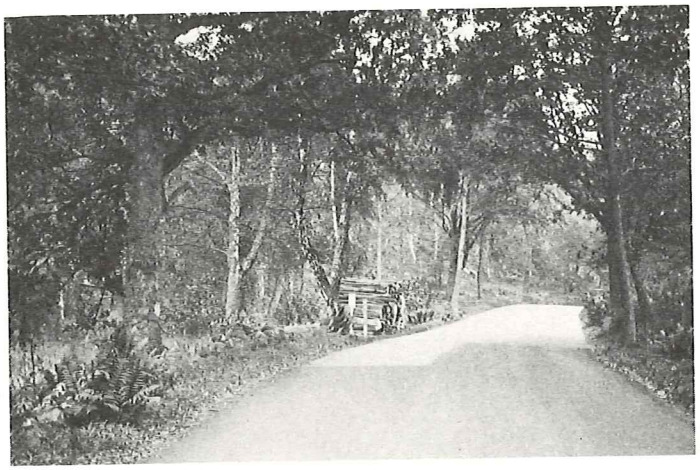

Stora vägen öster om Hjorthagen kantad av blandlövskog. 1975-10-22 L.P.

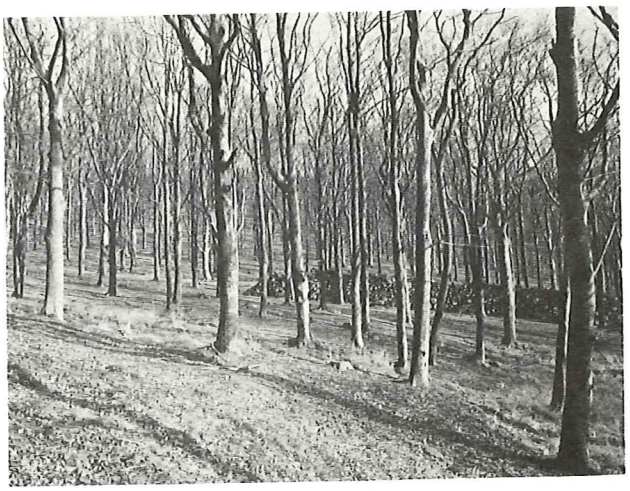

Bokskog omkring vägen till Ransvik. 1975-03-13 L.P.

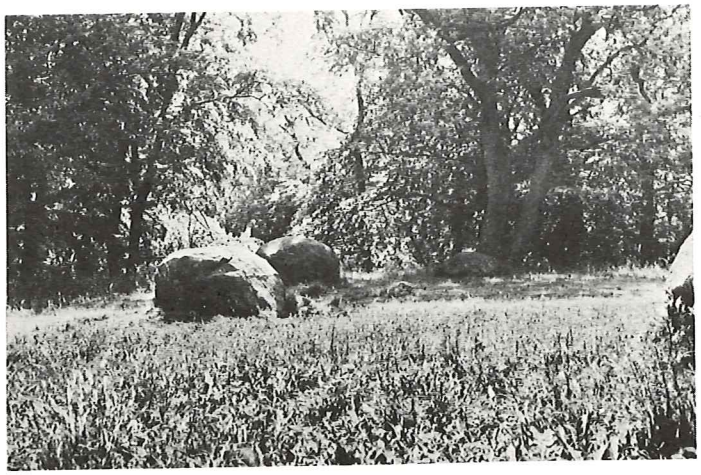

Lövskog (bok) vid Himmelstorp omkring domarringen. 1975-06-11 M.D.

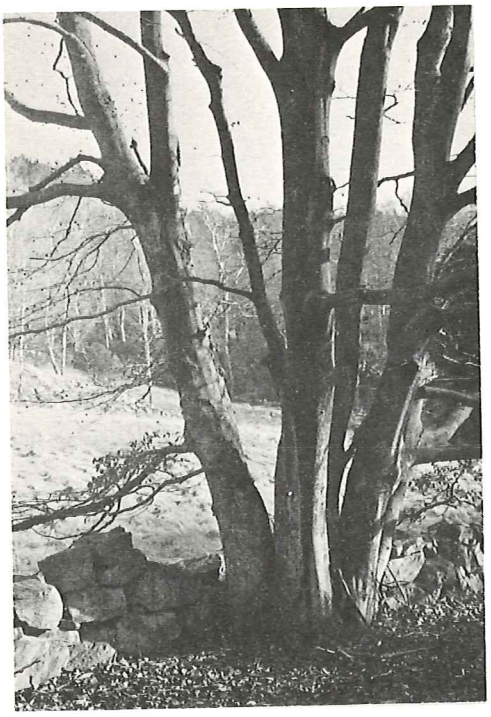

Betespåverkad bok i området norr om Hjorthagen.1975-03-13 L.P.

Håkull mot väster.1975-06-24 M.D.

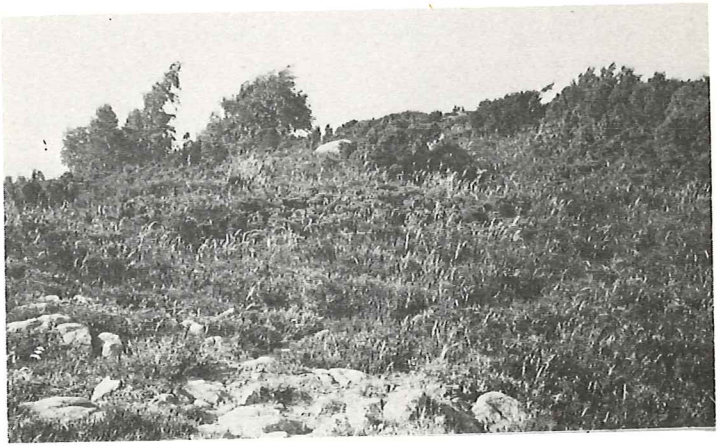

Öppen obetad enefälad på Håkull. 1975-06-11 L.P.

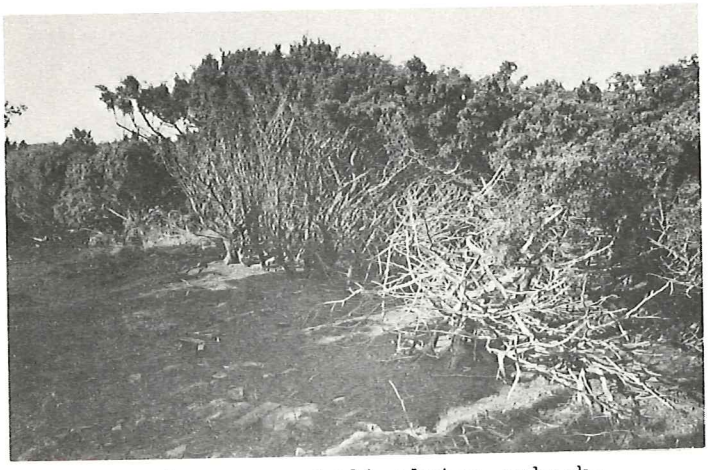

Stigdragning genom helt sluten enbuskmark sydväst om Kullagården.1975-03-13 LP

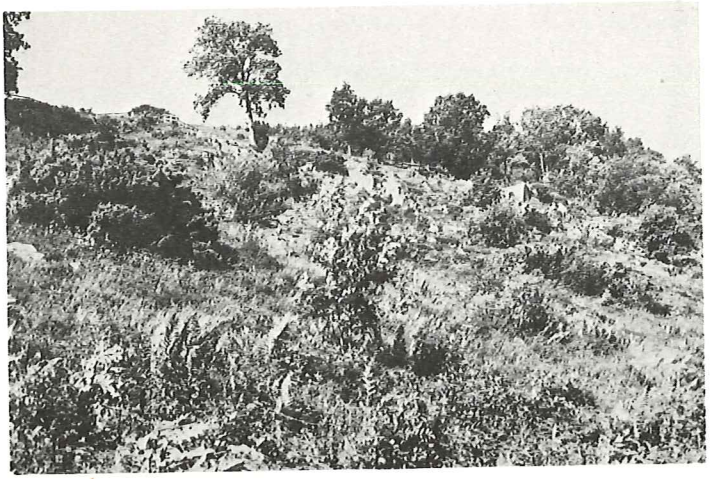

Betad fäladsmark,Haga.1975-07-09 M.D.

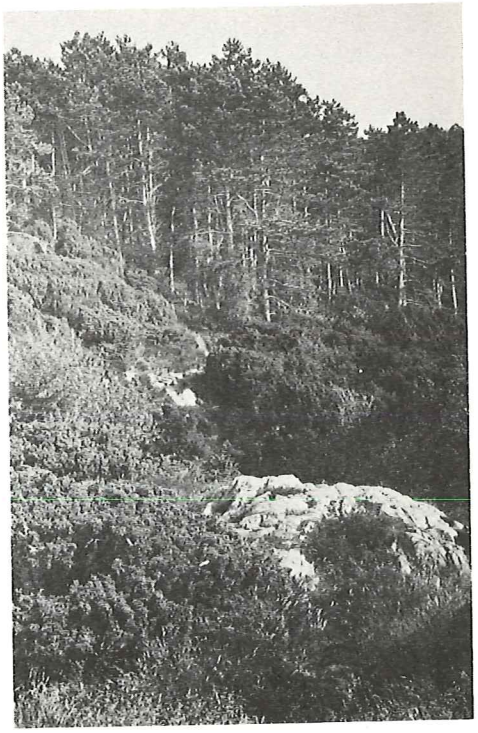

Övergång mellan igenväxande enefälad och planterad svarttallskog väster om Djupadal. 1975-06-11 L.P.

6245

3. SKOGENS UNGEFÄRLIGA UTBREDNING OMKRING ÅR 1715

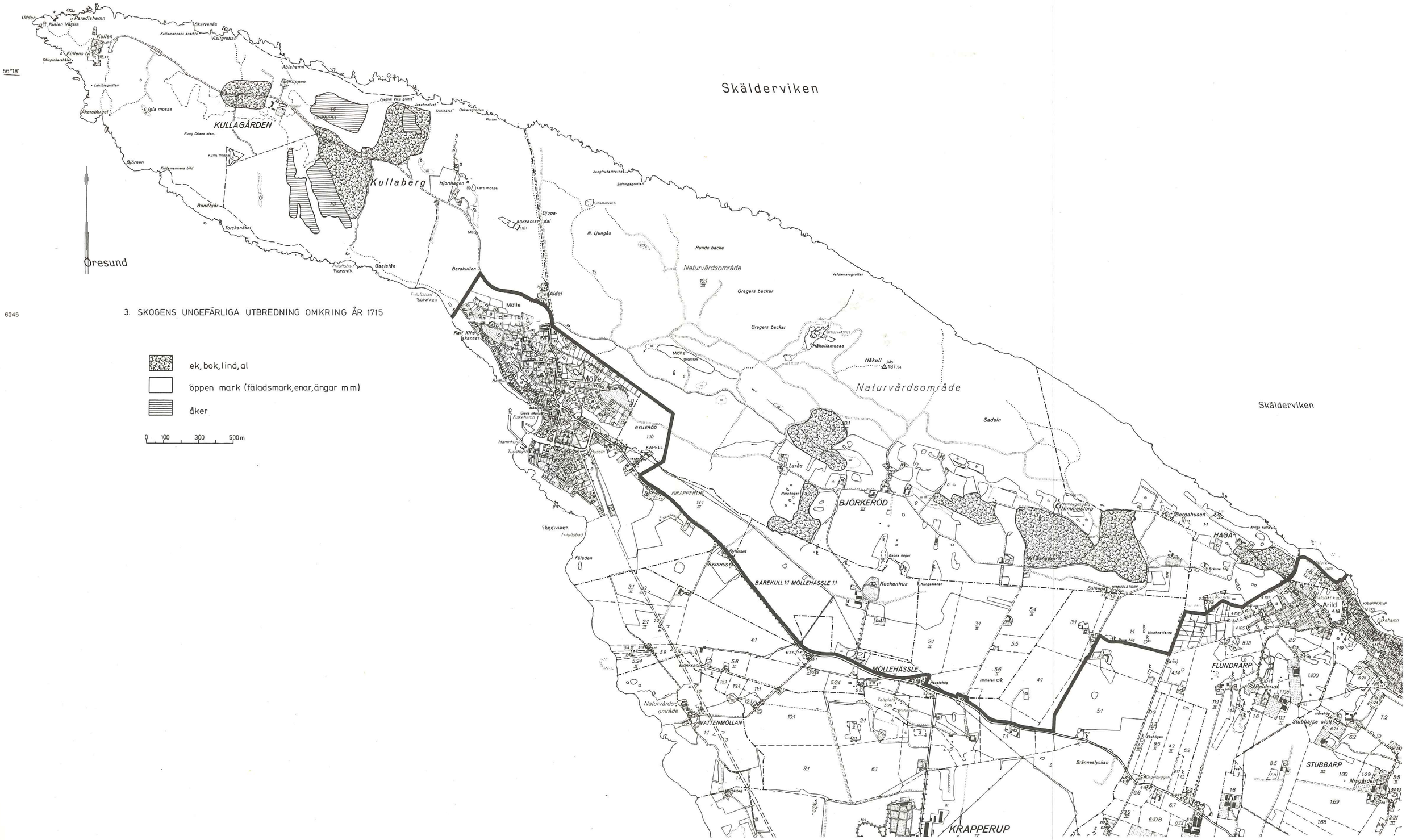
ek, bok, lind, al
öppen mark (fäladsmark, enar, ängar mm)
åker
0 100 300 500 m
56°18'
Öresund
Skälderviken
Skälderviken
KULLAGÅRDEN
Kullaberg
Naturvårdsområde
Naturvårdsområde
Naturvårds-
område
Möllehässle
Möllehässle
Möllehässle

6245

7. SKOGENS UTBREDNING ÅR 1974

- lövskog
- barrskog
- sedan ~ 1700 kontinuerligt skogklädda ytor
- öppen mark

0 100 300 500 m

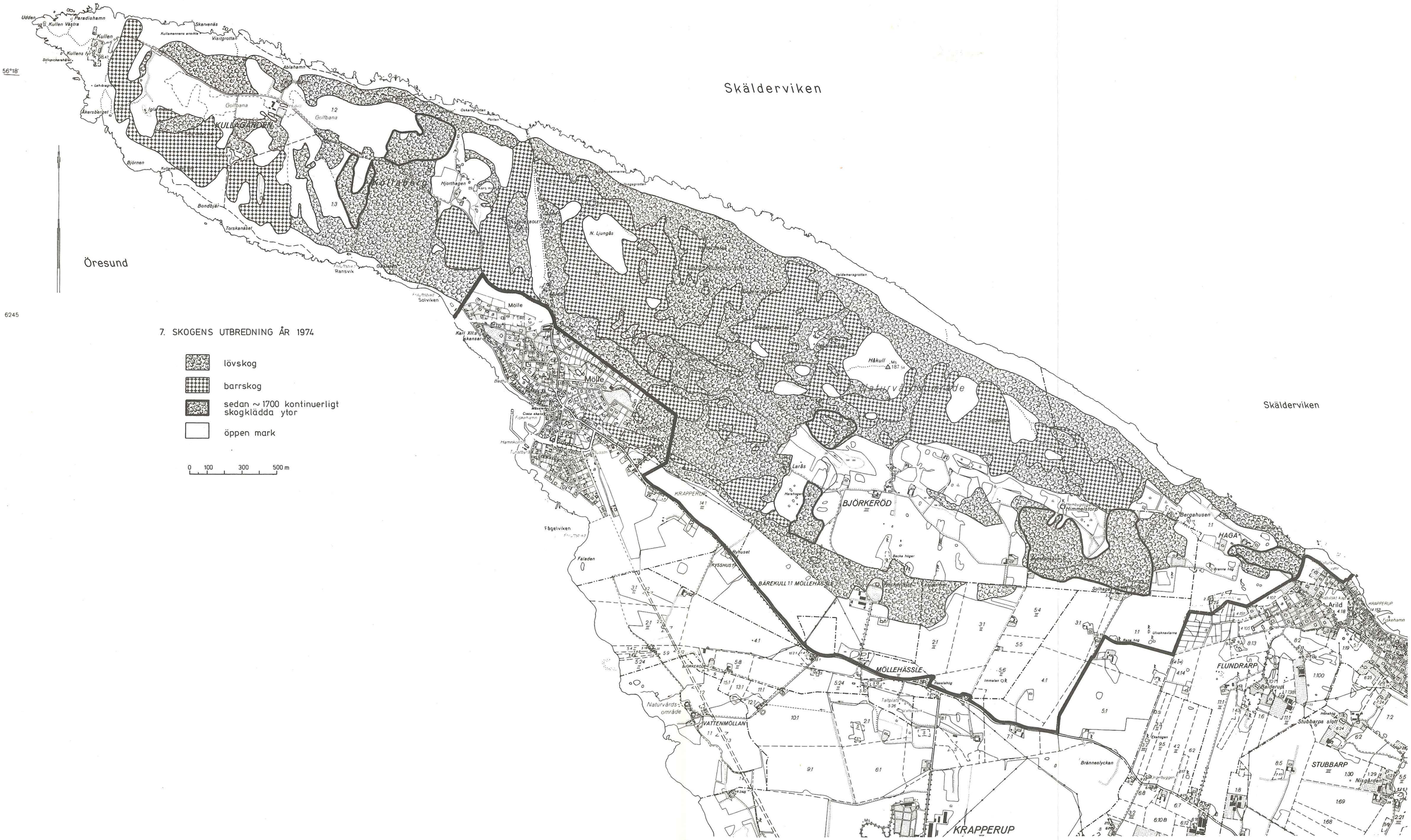

6245

8. MARKÅNVÄNDNING OCH NATURTYPER 1974

56°18'
Skälderviken
Öresund
KULLAGÅRDEN
Golfbana
Kullaberg
Hjorthagen
Djupa del
Naturvärdsområde
Gregers backar
Möllemossen
Möllebäcken
Möllebäcken
Mölle
Solviken
Hansvik
Fiskehamn
GYLLERÖD
KAPELL
KRAPPERUP
BJÖRKERÖD
Hummelstorp
Bergahusen
HAGA
Arild
FLUNDRARP
Stubbarps slott
STUBBARP
Nissegården
Fågelviken
Fäladen
BÄREKULL 1:1 MÖLLEHÄSSLE 1:1
MÖLLEHÄSSLE
Kockenhus
Kungsstenen
Naturvärdsområde
VATTENMÖLLAN
Brännestyckan
KRAPPERUP
12 RIKTLINJER FÖR SKÖTSELN:
OMRÅDESINDELNING
6245